

Miesten tukeminen väkivallan ehkäisemisessä ja palveluihin kiinnittymisen haasteet

Jussi Vaismaa

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Miesten tukeminen väkivallan ehkäisemisessä ja palveluihin kiinnittymisen haasteet

Jussi Vaismaa
Sosionomi Rikosseuraamusala
Opinnäytetyö
joulukuu 2021

Jussi Vaismaa

Miesten tukeminen väkivallan ehkäisemisessä ja palveluihin kiinnittymisen haasteet

Vuosi 2021 Sivumäärä 61

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata opinnäytetyön tilaajan Miessakit ry:n väkivalta-työtä ja selvittää sen asiakkuuteen yleisimmin johtaneita syitä sekä kuvata miten lähisuhdeväkivaltaa pyritään työskentelyssä ehkäisemään. Lisäksi tarkoituksena on selvittää miesten palveluihin kiinnittymiseen vaikuttavia tekijöitä ja kiinnittää huomiota palvelukentässä oleviin kehittämistarpeisiin. Asiakastyössä kerätty tieto kertoo, että miehiä voidaan auttaa ehkäisemään ja käsittelemään väkivallasta seuranneita monimuotoisia negatiivisia vaikutuksia ja traumaoireita. Väkivallan kokijoille sekä tekijöille tarjottavilla psykososiaalisilla työskentelymuodoilla voidaan tukea väkivaltaisesti käyttäytyneitä muutostyöskentelyssä.

Menetelmältään opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka keskeinen aineisto muodostuu tiedonhankintamenetelmänä käytetystä väkivaltatyöntekijöiden teemahaastattelusta. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostuu aikaisemmista lähisuhde- ja muuta väkivaltaa koskevista empiirisistä tutkimuksista ja väitöskirjoista sekä muusta kirjallisuudesta.

Haastatteluissa nousivat toistuvasti esiin myös miesten kokemat vaikeudet palveluihin kiinnittymisessä. Ongelmiin havaittiin usein liittyvän miessukupuoleen yleisesti liitetyt stereotyyppiset mielikuvat ja niihin liittyvä asenteellinen suhtautuminen. Tutkimustulokset tukevat mieserityisen työskentelyn käytäntöä väkivaltatyössä.

Väkivallan vaikutusten laajuuden vuoksi mieserityisen työskentelyn tulisi olla riittävällä tavalla sisällytettyinä sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa sekä etenkin väkivaltatyöntekijöiden perusosaamisessa.

Asiasanat: lähisuhdeväkivalta, parisuhdeväkivalta, seuraukset, mieserityinen väkivaltatyö

Jussi Vaismaa

Supporting Men in Preventing Violence and the Challenges in Committing to Services

Year

2021

Pages

61

The purpose of this Bachelor's Thesis is to describe it's commissioner's Miessakit ry's abuse work and find out for what kinds of reasons men seek help from abuse workers, and find out how domestic abuse is being prevented in counselling. In addition, attention is being paid to things that need developing in the service field.

The information gathered in abuse work shows that men can be helped to prevent and cope with the several negative effects caused by violence and symptoms of trauma. Psychosocial working methods offered to both victims and perpetrators of violence can be used to support men to stop violent behaviour.

A qualitative research method was used and its main method of acquiring information was the use of theme interviews of abuse workers, the contents of which form the main part of the data. The theoretical framework was based on previous empirical studies and doctoral theses about domestic and other kinds of violence and other relevant literature.

The interviews brought out repeatedly men's difficulties in committing themselves to the service programs. It was observed that often the reasons were stereotypical ideas and prejudiced attitudes about the male gender. The results of the study support the use of male specific work in abuse work. Because of the wide extent of the effects of violence, male specific work should be sufficiently included in social and health service education and especially in the basic education of abuse workers.

Keywords: domestic violence, intimate partner abuse, effects, male specific abuse work

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Miessakit ry opinnäytetyön toimintaympäristönä	7
2.1	Yhdistyksen tausta	7
2.2	Toiminta-ajatus, tavoitteet ja strategia.....	8
2.3	Miessakit ry:n väkivaltatyö	9
3	Yhteiskunnalliset lähtökohdat	13
3.1	Järjestökenttä	13
3.2	Palvelukenttä	14
3.3	Lainsäädäntöön liittyviä näkökulmia	15
3.4	Yhteiskunnan strategisia linjauksia väkivallan ehkäisemiseen.....	17
4	Teoreettinen viitekehys	19
4.1	Väkivalta käsitteenä ja ilmiönä	19
4.2	Taustasyitä väkivallalle	23
4.3	Väkivallan tutkimus.....	24
5	Tutkimusasetelma.....	26
5.1	Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset.....	26
5.2	Laadullinen tutkimus ja teemahaastattelu	26
5.3	Kohderyhmän kuvaus ja tutkimuksen toteutus.....	27
5.4	Aineiston analyysi	28
5.5	Tutkimuseettiset näkökulmat ja luotettavuus	29
6	Tulokset	30
6.1	Väkivaltatyön asiakkaat ja yleisimmät avunhakemisen syyt	30
6.2	Työntekijöiden näkökulmia asiakkaiden väkivaltaongelmiin.....	32
6.3	Haavoittuvat ryhmät ja erityinen tuen tarve	34
6.4	Miesten tukeminen väkivaltatyössä.....	37
6.5	Miesten kokemat haasteet palveluihin kiinnittymisessä	42
6.6	Palveluihin kiinnittymistä edistäviä tekijöitä	44
7	Johtopäätökset	47
7.1	Väkivaltatyön asiakkuuden syitä	47
7.2	Miten miehiä voidaan tukea väkivallan ehkäisemisessä	48
7.3	Minkälaisia tekijöitä vaikuttaa miesten kynnykseen käyttää palveluita?.....	50
8	Pohdinta	52
	Lähteet.....	54
	Liitteet	59

1 Johdanto

Suomessa yli puolet miehistä on kokenut väkivaltaa tai sen uhkaa kotona, kadulla tai työpai-
kalla. Miesten kokema väkivalta on Suomessa merkittävä ja yleinen ongelma (Heiskanen & Ruus-
kanen 2010, 5, 14, 23-24.) Tämän opinnäytetyön tutkimusongelmana oli selvittää, Miessakit ry:n
väkivaltatyöntekijöiden näkökulmasta, miten miehiä voidaan tukea väkivallan ehkäisemisessä
ja minkälaisia tekijöitä vaikuttaa heidän palveluihin kiinnittymiseensä. Tutkimusongelmasta
johdetuilla tutkimuskysymyksillä tarkasteltiin 1) minkälaisissa ongelmissa miehet hakevat apua
väkivaltatyöntekijöiltä sekä sitä 2) minkälaista tukea Miessakit ry pystyy heille tarjoamaan.
Opinnäytetyön tavoitteena oli myös selvittää 3) minkälaiset tekijät vaikuttavat miesten tavoit-
tamiseen palvelujen piiriin.

Kiinnostukseni väkivaltatyötä koskevaan opinnäytetyöhön syntyi Miessakit ry:n Vieraasta Vel-
jeksi- toiminnassa suorittamani syventävän harjoittelun aikana. Vieraasta Veljeksi- toiminta-
muodon tarkoituksena on maahanmuuttajamiesten suomen kielen oppimisen, työllistymisen ja
yhteiskuntaan integroitumisen tukeminen. Harjoittelun aikana tarjoutui mahdollisuus tutustua
tarkemmin myös muihin järjestön toimintamuotoihin, joista erityisesti väkivaltatyö herätti mie-
lenkiintoni. Keskusteluissa väkivaltatyöntekijöiden kanssa muotoutui sopiva aihio opinnäyte-
työlle. Muodoltaan opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka primaariai-
neisto kerättiin Miessakit ry:n toiminnanjohtajan sekä Lyömättömän Linjan ja Väkivaltaa koke-
neet miehet- toimintamuotojen väkivaltatyöntekijöiden teemahaastatteluilla.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rakentuu aiemmista aiheen kannalta olennaisista tutki-
muksista ja käsitteistä sekä muusta relevantista tietoperustasta. On olemassa palveluita, joita
miehet eivät käytä läheskään samassa määrin kuin naiset. Syyt tähän ovat moninaiset ja näihin
tämän opinnäytetyön on tarkoitus pureutua.

2 Miessakit ry opinnäytetyön toimintaympäristönä

Tässä luvussa esittelen opinnäytetyön tilaajan Miessakit ry:n taustaa, toiminta-ajatusta, tavoitteita ja strategiaa. Esittelen myös järjestössä tehtävää väkivaltatyötä ja sen toimintamuotoja Lyömätöntä Linjaa ja VäkiValtaa kokeneet miehet- toimintamuotoa.

2.1 Yhdistyksen tausta

Antti-Veikko Perheentupa oli psykoterapeutti, sosiaalihuollituksen osastopäällikkö ja sosiaalipedagogisen keskuksen johtaja sekä aktiivinen toimija ja vaikuttaja sosiaalialalla. Hän perusti 1980- ja 1990- luvuilla miehille henkiseen kasvuun tarkoitettuja ryhmiä, joihin osallistuneet miehet kokivat ne hyvin merkityksellisiksi. Mieserityiseen sosiaalityöhön ilmenneen tarpeen johdosta ryhmiin osallistuneet miehet perustivat yhdessä Perheentuvan kanssa sosiaalialan kansalaisjärjestön Miessakit ry:n vuonna 1995 (Jokinen 2012, 69.)

Alkuvaiheessa yhdistyksen toiminnan painotus oli miesten vertaisryhmätoiminnan kehittämisessä. Myöhemmin toiminta laajeni miesfoorumiksi, avoimiin keskustelutilaisuuksiin ja vuotuisiin miespäiviin perustuvaksi yhteistyöorganisaatioksi. Monet ryhmiin osallistuneet miehet olivat halukkaita jatkamaan toiminnassa tai ryhtymään vapaaehtoisiksi. Miesten turvallisuutta, hyvinvointia ja avuntarvetta koskevista haasteista ryhdyttiin myös keräämään järjestelmällisesti tietoa. Vuodesta 1997 alkaen järjestössä käynnistettiin kohdennettuja toimintamuotoja erityisesti niiden asioiden ympärille, mistä ryhmiin osallistuneet miehet yleisimmin halusivat keskustella. Näiden toimintamuotojen avulla voitiin tarjota ammatilliseen osaamiseen perustuvaa tukea miehille mm. väkivaltaan, erokriiseihin, isyyteen, ja maahanmuuttajamiesten integroitumiseen liittyvissä kysymyksissä (Miessakit ry 2021.)

Järjestön toiminta rahoitettiin veikkausvaroin silloisen RAY:n (Raha-automaattiyhdistys) avustuksella. Nykyisin vastaava rahoitus on STEA:n (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus) tukea. Toiminnan rahoituspohjan laajentaminen nähdään järjestössä yhdistystoiminnan jatkumisen kannalta merkittävänä haasteena. Tilanteessa, jossa järjestön taloudellista tukemista yhteiskunnan taholta leikattaisiin, riski toiminnan jatkuvuudelle voisi konkretisoitua sosiaali- ja terveysministeriön alaisen Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen tekemän kielteisen avustuspäätöksen takia. Toisena haasteena nähtiin toiminnan kehittäminen sen osalta, miten järjestön erityisosaamista sekä sen vaikuttavuutta ja tuloksia voidaan mitata ja arvioida paremmin julkisuudessa ja sidosryhmien keskuudessa.

2.2 Toiminta-ajatus, tavoitteet ja strategia

Miessakit ry:n keskeinen pyrkimys on edistää miesten sekä heidän läheistensä hyvinvointia ja sitä kautta myös yhteiskunnan hyvinvointia. Tämän tavoitteen saavuttamiseen pyritään yhteistyössä, jossa molemmat sukupuolet nähdään arvokkaina. Miessakit ry:n toiminta-ajatuksena on miesten tukeminen erilaisissa heille miehinä tyypillisissä sosiaalisissa ongelmissa ja pitää huolta miesten elämää tukevien yksilöllisten, yhteisöllisten ja yhteiskunnallisten rakenteiden vahvistamisesta (Miessakit ry 2021.)

Miesten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin sekä tähän hyvinvointiin elimellisesti kuuluvan tasa-arvon edistäminen on toiminnassa tärkeä osa. Miessakit ry:n tavoitteisiin ja strategiaan kuuluu osallistuminen aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja pyrkimyksenä on turvata yhteiskunnan suotuisa kehitys miesten turvallisuuden ja hyvinvoinnin kannalta. Osallistuminen EU-hankkeisiin yhteistyössä erityyppisten organisaatioiden kanssa on ollut toiminnanjohtajan mukaan kasvava osa Miessakit ry:n toimintaa. Erilaiset järjestöt sekä asiantuntija- ja kehitys työryhmät hyödyntävät järjestön tuottamaa mieserityistä osaamista esimerkiksi väkivaltatyöhön tai erokriisiauttamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Miessakit ry:n tuottamaa mieserityisen näkökulman huomioivaa tietoa hyödynnetään hyvinvointi- ja tasa-arvopolitiikan toimijoiden tukena, että kehittämistoimet huomioisivat ja tukisivat molempia sukupuolia tasapuolisesti. Järjestön tavoitteena on rakentavalla tavalla lisätä tietoisuutta miehiin liittyvistä erityiskysymyksistä ja miesten ongelmista, jotka eivät pääse kunnolla ja riittävän monipuolisesti esiin julkisessa keskustelussa.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen tapahtuu ammattilaisten kouluttamisen ja tiedottamisen sekä yhteistyöverkoston rakentamisen keinoin. Koulutukseen liittyvänä tavoitteena on mieserityisten opintojen saaminen osaksi sosiaali- ja terveysalan sekä kasvatustieteiden opintoja. Tätä koulutukseen liittyvää tavoitetta voidaan pitää tärkeänä, vaikkakin ehkä hitaasti saavutettavana. Vaikuttamiskeinona koulutuksella on omat vahvat puolensa.

Miessakit ry:n toiminta on laajentunut Helsingin lisäksi muille paikkakunnille. Järjestö toimii tällä hetkellä myös Tampereella, Kuopiossa, Lahdessa ja Oulussa ja se pyrkii laajentamaan toimintaansa edelleen. Järjestö on ainoa laatuaan Suomessa, sen toiminnan ollessa kokonaan kohdennettu miehille ja kaikkien sen työntekijöiden ja vastuunkantajien ollessa miehiä.

Viime vuosien aikana Miessakit ry on aktivoitunut kansainvälisen koulutusyhteistyön puitteissa Pohjoismaissa ja Itämeren ympäryksissä. Näissä maissa mieserityinen työskentely on vielä hyvin alkuvaiheessa ja niistä haetaan osaamista Suomesta.

Lähtöleveysuuden tavoitteena on toiminnan rahoituspohjan laajentaminen ja verkkoauttamisen edelleen kehittäminen. Kuopiossa merkittävä osa järjestön toiminnan rahoituksesta on kohdistettu erityisesti verkkoauttamisen palveluiden kehittämiseen. Verkkoauttamisella tarkoitetaan mahdollisuutta käyttää Miessakit ry:n kehittämiä palveluita etäyhteydellä, mikä parantaa palveluiden saavutettavuutta maanlaajuisesti ja erityisesti suurten kaupunkien ulkopuolella.

Miessakit ry:n toiminnanjohtajan mukaan järjestön yhteiskunnallisen vaikuttamisen strategia kiteytyy väkivallan vähentämisen osalta siihen, että se kaikessa toiminnassaan tukee sellaista politiikkaa, jossa huomioidaan kaikki osapuolet, joita väkivalta koskettaa, tekijät, kokijat sekä erikseen myös lapset. Yhteiskunnassa on tapahtumassa siirtymistä kohti sellaista strategiaa, jossa väkivallan vähentämiseen pyritään enemmän hyvinvointi- kuin tasa-arvopoliittisista näkökohdista.

2.3 Miessakit ry:n väkivaltatyö

Miesten kanssa tehtävä väkivaltatyö oli 1990-luvun puolivälissä toimijoiden määrällä mitattuna vähäistä. Suomeen juurtunut, väkivaltatyötä koskeva osaaminen oli hyvin ohutta ja kohdentui miesten tekemään väkivaltaan. Erityisesti väkivaltaisesti käyttäytyneiden miesten kanssa tehtävässä väkivaltatyössä on nykyisin vahvistunut ymmärrys siitä, että työskentely on hedelmällisintä aloittaa tekijän auttamisesta itseymmärryksen lisäämisen kautta ulkopuolelta tulevan opettamisen sijaan.

Varhainen väkivaltatyö perustui kanadalaiseen Duluth-malliin pohjautuvaan ulkopuolelta tulevaan ohjeistamiseen siitä, miten väkivaltaisuudesta koulutetaan pois. Suuri osa toimintamuodoista ja ohjelmista, joilla pyritään vaikuttamaan lähisuhdeväkivaltaan, painottuu feministiseen väkivaltatutkimukseen. Britanniassa valtion tukema Respect- orgaani akkreditoi lähisuhdeväkivaltaan liittyviä, samaan traditioon perustuvia ohjelmia, joita käytetään myös Suomessa (Laine 2014.)

Asiakkaana olevan miehen omaan työskentelyyn keskityttiin vähäisemmässä määrin kuin nykyisin. Miessakit ry:ssä kokeiltiin lyhyesti Duluth-mallin mukaista työskentelyotetta mutta hyvin nopeasti huomattiin, ettei sillä saatu aikaan juurtuvaa muutosta asiakkaissa. Osoittautui haasteelliseksi saada miehet käymään koko prosessi läpi. Väkivallan ehkäisemisessä käytetyt Duluth-malliin pohjautuvat työskentelymetodit eivät ole niillä saavutettujen tulosten puolesta myönteisessä maineessa (Collins 2019, 273.) Modernimmilla näkökulmilla on väkivaltatyöntekijän mukaan onnistuttu parantamaan miesten sitoutumista muutostyöskentelyyn ja saavuttamaan siten parempi tuloksellisuus.

Miessakit ry:n Väkivaltatyöhön kiinnittyvien miesten auttamisen tavoitteena on väkivaltaisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja väkivaltakokemuksista aiheutuneiden haittojen lievittäminen.

Kokemuksesta tiedetään, että miehiä voidaan auttaa psykososiaalisella tukemisella käsittelemään väkivallasta aiheutuneita ongelmia ja traumaoireita sekä tukea heitä pääsemään eroon väkivaltaisesta käyttäytymisestä.

Tärkeä osa väkivaltatyöntekijöiden työtä on asiakkaille annettava neuvonta, joka voi käsittää niin akuutin tilanteen rauhoittamista kuin tarkoituksenmukaista palveluohjausta. Tämä voi käsittää sosiaali- tai terveydenhuollon palveluiden tarpeen selvittämisen tai esimerkiksi tarpeen saada käytännönläheistä neuvontaa ongelmien liittyessä päihteidenkäyttöön tai muuten riskialttiiseen käyttäytymiseen. Palveluohjauksen keskeinen ajatus on ohjata asiakas hänen tarpeitaan ajatellen tarkoituksenmukaisen toimijan luokse. Mikäli asiakkaalla ilmenee tarvetta jatkotyöskentelylle esimerkiksi mielenterveyteen liittyvissä kysymyksissä, väkivaltatyöntekijä voi myös tukea asiakasta kontaktin ottamisessa ja ”kynnyksen ylittämisessä”. Ovi voi näin aueta esimerkiksi psykoterapian tarpeen selvittämiseen ja muihin mielenterveyspalveluihin sekä lääkärille tai psykiatrille, joilla on oikeus määrätä lääkkeitä sekä kirjoittaa lähetteitä. Miehet kiinnittyvät mielenterveyspalveluihin merkittävästi naisia vähemmän. Tähän vaikuttavat esimerkiksi ihmisten tiedot mielenterveyden häiriöistä sekä niihin liittyvät asenteet ja pelot psykiatriseksi potilaaksi leimautumisesta, mikä estää hoitoon hakeutumista ja aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä monille ihmisille. (Lönnqvist, Henriksson, Marttunen & Partonen 2019, 738.) Tutkimusten mukaan poikien jo varhain tapahtuva opettaminen olemaan vahvoja ja vähättelemään ja ratkomaan ongelmiaan yksin, johtaa aikuisuudessa miesten haluttomuuteen hakea apua mielenterveysongelmiinsa. On esitetty, että useat miehet eivät hakeudu esimerkiksi psykologisen avun piiriin, koska palvelut eivät ole kulttuuristen maskuliinisten normien mukaisia ja avunhakemiseen nähdään liittyvän häpeää ja heikkoutta. (APA 2018, 3, 17.)

Miessakit ry:n väkivaltatyö on jaettu väkivaltaisesti käyttäytyneitä tai väkivaltaa kokeneita miehiä auttaviin yksilö- ja ryhmätyöskentelymuotoihin. Vastaanotot voidaan toteuttaa myös verkkovälitteisesti mikä mahdollistaa palveluiden käyttämisen etäyhteydellä paikasta riippumatta. Asiakkaita informoidaan työntekijöitä sitovasta ja palveluiden käyttäjiä suojaavasta vaitiolovelvollisuudesta sekä sen rajoista työskentelyn alussa. Väkivaltaa ehkäisevään työskentelyyn osallistumisen vapaaehtoisuuden takia asiakkaat ovat useimmiten jo lähtökohtaisesti motivoituneita tilanteensa työstämiseen.

Väkivaltaan liittyvissä ongelmissa asiakkaiden avun tarve määrittää heille tarjottavan palvelun. Ongelmien liittyessä väkivaltaiseen käyttäytymiseen, lähisuhteissa tai sen mahdollisuutta koskevaan huoleen, asiakas ohjataan Lyömättömään Linjaan. Myös väkivaltaisesti käyttäytyneillä miehillä saattaa ilmetä tarvetta käsitellä kokemaansa väkivaltaa ammattilaisen kanssa.

Lyömättömän Linjan toiminta sai alkunsa vuonna 1993 pappi Lasse Reijomaan perustamana Espoossa. Kyseessä oli hänen itse päivystämänsä puhelinlinja. Reijomaa toimi tuolloin

yhteistyössä Naisten apu ry:n turvakodin kanssa. Myöhemmin hän perusti miehille keskusteluryhmiä, joista toiminta alkoi laajentua. Naisten apu ry:n ja Miessakit ry:n välisellä sopimuksella Lyömätön Linja siirrettiin vuonna 1997 Miessakit ry:n vastuulle Helsinkiin. Palvelun nimenkäyttöoikeus jäi edelleen Espooseen, missä vuonna 2000 toiminta käynnistettiin uudestaan Lyömätön Linja Espoossa- nimellä. Lyömättömät Linjat sekä Helsingissä että Espoossa tekevät työtä väkivallan ehkäisemiseksi osin erilaisin menetelmin ja painotuksin. Lyömätön Linja Espoossa on naisjärjestöjen keskusliiton jäsenjärjestö (Naisjärjestöjen keskusliitto 2020, 41).

Lyömätön Linja on tunnetumpi väkivaltatyön kahdesta toimintamuodosta. Sen tarkoituksena on väkivallan ehkäiseminen auttamalla miehiä, jotka ovat käyttäytyneet väkivaltaisesti tai ovat hakeutuneet palveluun ennaltaehkäistäkseen ongelmien kärjistymistä väkivaltaan perhe- tai lähisuhteissaan. Palvelun käyttäminen on asiakkaille maksutonta ja siihen voi ottaa yhteyttä puhelimitse tai käymällä yhdistyksen toimistolla. Miessakit ry:n verkkosivuilta löytyy yhteydenottolomake sekä Lyömättömän Linjan kohdalta myös linkki lähisuhdeväkivallan ehkäisykurssiin. Kurssi sisältää tietoa lähisuhdeväkivallasta ja keinoja sen ehkäisemiseen. Kurssi sisältää myös itsenäisesti tehtäviä harjoitteita, joiden tarkoituksena on madaltaa yhteydenottamista pohtivan henkilön kynnystä avunhakemiseen perhe- tai lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä kysymyksissä.

Asiakastyössä syntyneet havainnot tekijöinä apua hakevien miesten kokemasta väkivallasta johtivat erillisen väkivaltaa kokeneiden miesten tukemiseen kohdennetun hankkeen käynnistämiseen. Alkuvaiheessa suunnitelmana oli miesten kokeman väkivallan käsittelymisen sisällyttäminen Lyömättömän Linjan toimintaan. Miessakit ry:ssä haluttiin mieslähtöisesti ja miesten hyvinvointia kunnioittaen luoda palvelu, joka vastaisi kohdennetusti tähän tarpeeseen.

Väkivaltaa kokeneet miehet- hanke käynnistettiin vuonna 2016 ja sille myönnettiin rahoitus ensimmäisestä hakemuksesta. Toimintamuodon vastaavan väkivaltatyöntekijän mukaan asiakkaita, joilla oli tarvetta käsitellä kokemaansa väkivaltaa ammattilaisen kanssa, alkoi löytyä nopeasti. Miessakit ry:n sisäinen palveluohjaus toimintamuotojen välillä edisti palvelun löytämistä. Vuonna 2019 hanke vakinaistettiin pysyväksi toimintamuodoksi ja sille myönnettiin STEA:n (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus) A-luokan eli vakituisen toimintamuodon jatkuva rahoitus.

Väkivaltaa kokeneet miehet- toimintamuoto tarjoaa maksutonta, luottamuksellista apua ja neuvontaa henkistä tai fyysistä väkivaltaa kokeneille miehille. On havaittu, että miesten on vaikeaa puhua väkivaltakokemuksistaan. Väkivallasta aiheutuneiden haittojen lisäksi asiasta puhumiseen liittyy edelleen häpeää, mikä vaikeuttaa avunhakemista ja asian käsittelemistä. Väkivaltakokemusten käsittelymisen on todettu olevan miehille helpompaa ammattilaisen tuella. Keskusteltaessa sensitiivisistä aiheista, kuten parisuhteessa tai kodin ulkopuolella koetusta väkivallasta, on tärkeää, että asiakkaalla on mahdollisuus keskustella samaa sukupuolta olevan

työntekijän kanssa. Kun miehet ovat hakeneet apua, heille on havaittu olleen helpompaa käsitellä kokemaansa väkivaltaa miehen kuin naisen kanssa. (Peitsalo, Pekkola & Sarlin 2017, 14.) Suomessa esimerkiksi psykologeista noin 80 % on naisia, mikä tarkoittaa, että miesten on naisia harvemmin mahdollista asioida omaa sukupuoltaan edustavan ammattilaisen kanssa. Luottamuksen ja hyvän työskentelysuhteen rakentuminen asiakkaan ja terapeutin välille on edellytys terapiatyöskentelyn onnistumiselle.

3 Yhteiskunnalliset lähtökohdat

Tässä luvussa käsittelen Suomalaista järjestökenttää ja sen rakenteen ja resursoinnin vaikutusta väkivallan ehkäisemiseen ja tasa-arvoon. Kuvaan lisäksi palvelukenttää ja siinä toimivaa henkilöstöä sekä tukipalveluihin kiinnittymistä. Tuon esiin myös väkivaltatyön kannalta oleellisia lainsäädäntöön liittyviä seikkoja. Luvun lopussa käsittelen Istanbulin sopimuksen ja sen toimeenpanoa valvovan GREVIO:n sekä oikeusministeriön linjausten vaikutusta väkivallan ehkäisemisen strategiaan.

3.1 Järjestökenttä

Järjestökentällä Miessakit ry on ensisijaisesti hyvinvointipoliittinen toimija, joka on myös tasa-arvokentän toiminnassa mukana. Suurimman osan suomalaisista miesjärjestöistä voi luonnehtia olevan niin sanottuja tasa-arvojärjestöjä, joilla ei ole auttamis- ja tukitoimintaa vaan ne pyrkivät yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tasa-arvonäkökulmasta. Suomalainen tasa-arvopoliittikka on painottunut enemmän nais- kuin mieskysymyksiin, mikä on historiallisesti ollut perusteltua. Naisjärjestöt ovat tuoneet aktiivisesti ja aiheellisesti esiin naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja sen torjumisen tärkeyttä. Vuonna 1973 perustettiin ensimmäiset feministiset naisryhmät Marxist-Feministerna ja Rödkarringar. Esiin nostettiin miesten lähisuhdeväkivallasta naisille ja lapsille aiheutuvat vakavat seuraukset miesten avuntarpeen jäädessä suurelta osin sivuun. Tasa-arvokeskustelun on koettu lähisuhdeväkivallan osalta asettavan miehet oletusarvoisesti syyllisen asemaan. Se, että tasa-arvo on koettu naiskysymyksenä, jossa miehille jää vain syyllisen rooli, on tärkein syy, miksi miehet eivät ole aktiivisesti osallistuneet tasa-arvokeskusteluun (Jokinen 2012, 13, 68.)

Ilmiötä voidaan osin selittää tarkastelemalla järjestökenttää. Naisjärjestöjen keskusliitto on perustettu vuonna 1911 ja Miesjärjestöjen keskusliitto on perustettu vuonna 2011. Välissä oleva sadan vuoden ero kertoo siitä, että Miesjärjestötoiminta on Suomessa hyvin nuorta. Naisjärjestöjen keskusliittoon kuuluu Suomessa 67 jäsenjärjestöä, joissa jäseniä on yli 400 000 (Naisjärjestöjen keskusliitto 2020, 7). Miesjärjestöjä on alle kymmenen, riippuen määrittelytavasta. Tästä syystä naisia koskeva näkökulma korostuu yhteiskunnallisessa keskustelussa miesten näkökulmaa voimakkaammin myös väkivallan torjumisessa.

Miesjärjestöt voivat hakea ja saada naisjärjestöjen tavoin toiminnalleen yhteiskunnallista rahoitusta. Miessakit ry:n toiminnan rahoitus on tästä esimerkkinä. Sama koskee mahdollisuutta hakea EU-rahoitusta. Tasa-arvopoliittisesta näkökulmasta tarkasteltuna mies- ja naisjärjestöjen kohtelu on kuitenkin eriarvoista. Lakiin eräiden naisjärjestöjen valtioneuvoston päätöksen (663/2007) on kirjattu poliittisten naiskeskusjärjestöjen mahdollisuus hakea ja saada valtioneuvoston rahoitusta. Vuonna 2020 naisjärjestöille myönnettiin tukea 918 000 euroa. Miesjärjestöjen keskusliitolle ei

ole vastaavaa mahdollisuutta hakea eikä siten myöskään saada kyseistä valtionavustusta, mikä vaikeuttaa sen toimintaa. Miesjärjestöjen keskusliiton tekemän valtionavustusta koskevan hakemuksen käsittelemättä jättämistä perusteltiin lakiin kirjatulla tarkoituksella tukea edellä mainittuja naisjärjestöjä. Miesjärjestöjen Keskusliitto antoi asiaa koskevan lehdistötiedotteen 10.3.2016 Miesjärjestöjen keskusliitto 2016).

3.2 Palvelukenttä

Sosiaali- ja terveysala on henkilöstön sukupuolijakauman kannalta voimakkaimmin eriytynyt miesten osuuden työntekijöistä ollessa 13.1 % ja naisten 86.9 % (Sukupuolten tasa-arvo Suomessa 2021, 30). Tästä syystä miesten on naisia harvemmin mahdollista asioida samaa sukupuolta olevan työntekijän kanssa. Ahdas käsitys miehen roolista ja vaatimus yksinpärjäämisestä voi edelleen vaikeuttaa miesten kiinnittymistä palveluihin, erityisesti kun kyse on hyvin sensitiivisistä asioista kuten lähisuhteessa koetusta tai käytetystä väkivallasta. Miehiä väkivaltaongelmissa tukevien palveluiden vähäinen määrä vaikuttaa siihen, että yhteiskunnallisessa keskustelussa miesten kokema väkivalta ei nouse merkittävästi esiin sen yleisyydestä huolimatta. Suomessa palvelukenttä on rakentunut perinteisten sukupuoliroolien ympärille ja naisten on miehiä helpompaa ja sallitumpaa olla avuntarvitsijan asemassa ja siten kiinnittyä palveluihin. Palvelujärjestelmässä osataan myös puuttua herkemmin naisten kokemaan väkivaltaan.

Väkivaltarikoksen uhri voi saada tukea esimerkiksi Rikosuhripäivystyksestä, jonka palvelut on tarkoitettu tukemaan kaikkia niitä tarvitsevia sukupuoleen tai rikostyyppiin katsomatta. Vuonna 2020 asiakasmäärä oli kasvanut 25 prosenttia. Palveluun kiinnittyneistä asiakkaista 78 prosenttia oli naisia. Miesten osuus palvelun käyttäjistä oli 22 prosenttia. (Rikosuhripäivystys 2021). Rikosuhripäivystyksen palveluiden käytössä oli edeltävänä vuonna kasvua 27 prosenttia. Kolmasosa asiakkuuksista liittyi lähisuhdeväkivaltaan, mikä osoittaa väkivaltaongelmien yleisyyden lisäksi tukipalveluiden tarpeellisuutta.

Lähisuhdeväkivaltaan liittyen turvakodit tarjoavat apua kaikille niiden palveluita tarvitseville, joskin niistä tiedottava materiaali on suunnattu enemmän naisille ja lapsille kuin miehille. Miesten osuus turvakotien asiakkaista on väkivaltatyöntekijän arvion mukaan alle kymmenen prosenttia. Suurin osa työntekijöistä on nykyisin naisia. Henkilöstön sukupuolijakauma on samankaltainen kuin yleisesti sosiaali- ja terveysalalla.

Väkivaltaongelmissa kohdennetusti miesten tukemiseen tarkoitettut palvelut ovat paljolti kolmannen sektorin toimijoiden tarjoamia. Fyysisten vammojen hoitoa lukuunottamatta, väkivaltaan apua tarjoavien palveluiden määrä on suhteellisen pieni. Väkivaltatyö vaikuttaa olevan virallisen palvelukentän ulkopuolella ja se ei suoraan kuulu virallisen sairaanhoidon ja sosiaalityön piiriin vaan on enemmän yksittäisten työntekijöiden valvutuneisuudesta kiinni, ohjaavatko he potilaita tai asiakkaita käsittelemään psyykkisellä tasolla väkivaltakokemuksia.

Terveydenhuolto hoitaa välittömät fyysiset vammat, mutta usein asia jää siihen, ellei mies painokkaasti vaadi itselleen jatkotukea.

Ellei väkivallasta ole aiheutunut sairaudeksi luokiteltavissa olevaa psyykkistä oireilua, kuten esimerkiksi posttraumaattista stressihäiriötä, ei henkilöä voida hoitaa esimerkiksi psykiatriassa, jossa on mahdollista käsitellä koettua väkivaltaa esimerkiksi traumaterapian keinoin. Psykiatriseen hoitoon pääseminen edellyttää lääkärin toteaman psykiatrisen häiriön diagnoosin, mitä ilman terveydenhuollon järjestelmä ei pysty tarjoamaan apua. Väkivaltaa kokeneilla miehillä mielenterveyteen liittyvistä oireista kertomiseen liittyy usein häpeää eikä niiden ole koettu olevan miehen roolin mukaisia (Kekkonen, Sarlin & Pekkola 2020, 21).

3.3 Lainsäädäntöön liittyviä näkökulmia

Väkivaltatyöntekijöiden haastatteluiden perusteella heidän työhönsä olennaisesti liittyvä lainsäädäntö koskee etupäässä lakia naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (L609/1986), Isyyslakia (L11/2015), Lastensuojelulakia (L417/2007), jonka 5 luvun 25 §:ssä käsitellään laajasti ilmoitusvelvollisuutta sekä Rikoslakia (39/1889). Yhteiskunta pyrkii torjumaan väkivaltaa lainsäädännöllä ja interventioilla. Fyysinen väkivalta loukkaa yksilön perustuslailla (PL 2:7) turvattua oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Rikoslain (L39/1889) 21 luvun 5 §:ssä pahoinpitely ja 7 §:ssä lievä pahoinpitely on määritelty seuraavasti:

”Joka tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan, on tuomittava pahoinpitelystä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.”

Lainsäädännön kannalta henkinen väkivalta on haasteellinen käsite, koska sitä ei ole suoraan määritelty laissa, eikä sanktioitu muuten kuin rikoslain pykälään (21:5) väljästi sisällyttäen. Terveyden vahingoittamisen osoittaminen juuri henkisestä väkivallasta johtuvaksi seuraukseksi on lisäksi haastavaa näyttää toteen.

Lievän pahoinpitelyn osalta määritelmä on seuraava:

”Jos pahoinpitely, huomioon ottaen väkivallan, ruumiillisen koskemattomuuden loukkauksen tai terveyden vahingoittamisen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava lievästä pahoinpitelystä sakkoon.”

Miessakit ry on antanut oikeusministeriölle lausunnon koskien esitystä rikoslain muuttamisesta. Lakimuutoksessa on kyse sukupuoleen perustuvan vaikuttimen lisäämisestä rikoslakiin

rangaistuksen koventamisperusteeksi. Lausunnossa kiinnitetään huomiota mm. sukupuoleen perustuvan vaikuttimen määrittelymisen vaikeuteen ja koventamisperusteen sekä todentamiskeinojen perusteluun ja kirjausten asianmukaisuuteen. Lain perustelut painottuvat naisten kokemuksiin, miesten kokemusten jäädessä vähemmälle huomiolle. Lausunnossa lain perusteluiden ei ole nähty olevan riittävän kattavia. Huomiota kiinnitettiin lisäksi miehen näkökulman ennakoasenteettoman kuulemisen tärkeyteen viranomaisten toiminnassa (Miessakit ry 2020.)

Lähsuhdeväkivalta on suurelta osin piilorikollisuutta. Se saatetaan edelleen mieltää perheen sisäiseksi asiaksi mikä osaltaan vaikuttaa ilmiön pysymiseen piilossa. Yksityisasian sijaan kyse on rikoksesta, mikäli rikoksen tunnusmerkistö täyttyy. Merkitystä on silläkin, onko kyseessä ns. asianomistajarikos: vakavammat rikokset ovat aina yleisen syyteoikeuden alaisia. Lähsuhdeväkivallan määrässä ei ole viimeisten vuosikymmenten aikana tapahtunut merkittävästi lisääntymistä. Poliisin tietoon tullut lähsuhdeväkivalta on kuitenkin lisääntynyt tilastoissa merkittävästi. Eräänä selittävänä tekijänä on vuonna 2011 voimaan astunut lakiuudistus, joka toi myös lievät pahoinpitelyt virallisen syytteen alaisiksi rikoksiksi. Lakiuudistuksen jälkeen puolisoiden väliseksi väkivallaksi kirjattujen rikosten määrä lisääntyi jopa 80%. (Kivivuori, Aaltonen, Näsi, Suonpää & Danielsson 2018, 385.)

Rikoksen uhrin asemaa on pyritty parantamaan rikosuhridirektiivin uudistamisen kautta. Esitutkintalakia (805/2011) on uudistettu 4. luvun 10 ja 18 §:ien osalta siten, että esitutkintaviranomainen on velvollinen ilmoittamaan asianomistajalle hänen oikeuksistaan tarpeellisiin tukipalveluihin. Asianomistajan yhteystiedot voidaan hänen suostumuksellaan välittää tukipalveluiden tarjoajalle, kuten Rikosuhripäivystykseen tai lähsuhdeväkivaltaa ehkäiseviin palveluihin. Tätä kautta tapahtuvassa tukipalveluihin ohjaamisessa vain osa asianomistajista on halunnut ottaa vastaan heille tarjotun tukipalvelun. Rikoksen uhrilla on myös oikeus vaatia tekijältä korvauksia esimerkiksi lääkärikuluista tai aiheutuneista vahingoista. Vaatimukset on esitettävä esitutkinnassa tai viimeistään tuomioistuimelle.

Haastatteluissa tuotiin esiin, että vaatii hyvää lakien tuntemusta arvioida, kuinka pitkiä rangaistuksia mistäkin rikoksesta voi seurata liittyen esimerkiksi ilmoitusvelvollisuutta koskevan kynnyksen ylittymiseen. Yleisellä tasolla viitattiin tasa-arvolakiin ja joissakin tapauksissa nähtiin olevan sukupuolittuneisuutta sen suhteen, kenet asetetaan väkivallan tekijäksi ja kokijaksi. Lähtökohtaisesti väkivaltatyöntekijät näkivät lain kuitenkin tukevan kaikkia tasapuolisesti. Tilanteissa, joissa asiakkaan tarve edellyttäisi lakiin liittyvää erityisosaamista, väkivaltatyöntekijät ohjaavat asiakkaan tarkoituksenmukaiseen palveluun.

Saatuun tiedon väkivaltaisuutta tai esimerkiksi lapseen kohdistunutta seksuaalirikosta koskevasta asiasta, viranomaisen on reagoitava tilanteeseen. Poliisin tietoon tuleva epäily väkivallasta tai esimerkiksi lapseen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta voi käynnistää

esitutkintaprosessin. Rikosepäily voi johtaa jopa vapautteen kohdistuvien pakkokeinojen käyttämiseen epäiltyä kohtaan. Asian vakavuus ja syytöksen erittäin voimakkaasti kohdettaan leimaava luonne tekee siitä tehokkaan aseensa esimerkiksi riitatilanteessa.

kokemuksesta tiedetään, että sensitiivisissä asioissa tehdään toisinaan ilmoituksia, jotka osoittautuvat myöhemmin perättömiksi. Motiivit liittyvät usein parisuhdetta ja lasten huoltajuutta koskeviin riitoihin. Poliisin ei tule näistä kyynistyä, vaan asiat tulee hoitaa objektiivisesti asioina ja tehdä tarvittavat poliisille kuuluvat toimenpiteet, esimerkiksi rikosilmoitus perättömästä lausumasta viranomaismenettelyssä, josta on säädetty rikoslain (39/1889, myöhemmin RL) 15 luvun 2 §:ssä. (Poliisi 2018.)

3.4 Yhteiskunnan strategisia linjauksia väkivallan ehkäisemiseen

Suomessa ratifioitiin vuonna 2015 Euroopan neuvoston yleissopimus eli Istanbulin sopimus, jonka tavoitteena on ehkäistä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa sekä saattaa tekijät syytteeseen (Kivivuori ym. 2018, 384 - 385). Istanbulin sopimuksen sisältämä strategia pohjautuu paljolti näkemykseen, jossa korostuu naisten asema väkivallan uhreina ja miesten asema väkivallan tekijöinä. Lidmanin (2016) mukaan Istanbulin sopimuksessa näkyy alun perin radikaalifeminismistä liikkeelle lähteneen väkivaltakäsityksen valtavirtaistuminen. Tämä ilmenee puheena rakenteellisesta, sukupuolittuneesta ja naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja epätasa-arvosta. (Lidman 2015, 50, 51.) Istanbulin sopimuksessa kuvataan osin sellaisia tilanteita ja olosuhteita, jotka eivät vastaa suomalaista yhteiskuntaa. Maailmassa on paljon maita, joissa naisten asema erityisesti väkivaltaan liittyvissä kysymyksissä on vakavalla tavalla miesten asemaa huonompi. Tämä ei suoraan kuvaa Suomen tilannetta ja siitä syystä Istanbulin sopimus on nykyisessä muodossaan osittain hankalasti sovellettavissa Suomessa.

Väkivallan torjumisen yhteiskunnallisessa strategiassa on korostunut naisiin ja lapsiin kohdistuvalta väkivallalta suojaaminen ja heidän kokemuksensa ilmiön kuvaajana. Strategian mukaiseen päämäärään pyritään lokakuussa 2020 hyväksytyllä oikeusministeriön toimeenpanemalla naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelmalla (Naisiin kohdistuvan väkivallan... 2020.) Osana väkivallan torjumisen strategiaa, Suomeen perustetaan lisäksi itsenäinen ja riippumaton naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävä. Raportoijana tulee toimimaan yhdenvertaisuusvaltuutettu. Lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2022 alussa.

Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoa valvovan asiantuntijaryhmän GREVION Suomelle antamissa suosituksissa Suomen viranomaisia kehoitetaan painokkaasti tehostamaan sukupuolittuneisuuden näkökulman soveltamista pantaessa täytäntöön Istanbulin sopimusta mukaan lukien sen perheväkivaltaa koskevia määräyksiä. Grevio suosittaa myös painokkaasti Suomen viranomaisia saattamaan syytetoimien kohteeksi ja rankaisemaan henkisen väkivallan teot Istanbulin 33 artiklan mukaisella tavalla. Suositukseen lukeutuu uuden tätä koskevan säännöksen

sisällyttäminen rikoslakiin. Osana naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelmaa ovat myös nais erityiset koulutukset rikosseuraamusalan perus- ja sosionomikoulutuksissa (Naisiin kohdistuvan väkivallan... 2020, 45, 49, 66.) Rikosseuraamusasiakkaiden ollessa yli 90 prosenttisesti miehiä, on myös mieserityisten koulutusten tarve samoissa koulutuksissa ilmeinen.

Myös miesten kokema väkivalta on Suomessa vakava ihmisoikeusongelma, jota tällä hetkellä ei ole vastaavalla tavalla huomioitu yhteiskunnallisessa keskustelussa tai väkivaltaa torjuvassa strategiassa. Parisuhdeväkivaltaa ehkäisevien kampanjoiden ei pitäisi keskittyä vain naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyyn, koska osa parisuhdeväkivallasta voi silloin jäädä intervention ulkopuolelle (Haapasalo 2017, 96).

4 Teoreettinen viitekehys

Tässä luvussa esittelen väkivaltaa käsitteenä, sen eri määritelmiä ja väkivaltaa ilmiönä sekä yhteiskunnan suhtautumista väkivaltaan eri aikoina. Kuvaan väkivallan esiintyvyyttä sekä yleisesti käytettyä jakoa fyysiseen, henkiseen ja seksuaaliseen väkivaltaan. Kiinnitän myös huomiota väkivallan alalajien tarkkarajaisen jaottelun ongelmallisuuteen. Luvussa avataan väkivallan taustatekijöitä ja varhaisten vuorovaikutussuhteiden, opittujen mallien sekä mielenterveyden vaikutusta väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Aiemmat lähisuhdeväkivaltaa koskevat tutkimukset auttavat myös ymmärtämään väkivaltatyötä ja sen merkitystä avunsaajille.

4.1 Väkivalta käsitteenä ja ilmiönä

Väkivalta on vallan, kontrollin tai fyysisen voiman tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista siten, että tämä kohdistuu toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään ja että tämä johtaa tai voi johtaa fyysisen tai psyykkisen vammän syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen, perustarpeiden tyydyttämättä jäämiseen tai kuolemaan. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2020, 5).

Väkivalta on käsitteenä laaja ja sen määrittelemisen on vaihdellut eri aikakausina ja eroaa edelleenkin eri maiden lainsäädännön erilaisuuden ja kulttuuristenkin seikkojen välillä. Maissa, joissa sukupuolten epätasa-arvo on suurempaa, myös naisten kokemaa väkivaltaa on yleisempää. (Kivivuori ym. 2018, 390). Väkivallan määritelmä on muuttunut myös Suomessa eri aikoina. Eräänä esimerkkinä voi käyttää kuritusväkivaltaa eli lasten kasvatuksessa käytettyä väkivaltaa. Sen katsottiin vasta 1980-luvulla täyttävän lievän pahoinpitelyn tunnusmerkistön. Laissa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) 1 §:n 3 momentissa kielletään yksiselitteisesti lapsen ruumiillinen kurittaminen.

Väkivalta voi olla muodoiltaan ja vakavuudeltaan vaihtelevaa ja siitä voi aiheutua monenlaisia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia haittoja. Välillisesti myös yhteiskunnalle koituu huomattavia kuluja esimerkiksi sairauspoissaolojen tai terveystalveluiden lisääntyneen käytön tai jopa työkyvyn menettämisen kautta. Kodin sisällä ja työpaikoilla tapahtuva fyysinen väkivalta kohdistuu useammin naisiin kuin miehiin. Julkisilla paikoilla väkivalta kohdistuu useimmiten miehiin. (Danielsson & Näsi 2020, 12). Väkivallan uhreja ja tekijöitä löytyy eniten ihmisryhmistä, joissa on kasautuvaa huono-osaisuutta. Väkivallan ja mielenterveys- ja päihdeongelmien välillä on olemassa yhteys. Useimmat mielenterveysongelmat eivät tilastojen perusteella lisää väkivaltatariskia. Skitsofrenia, kaksisuuntainen mielialahäiriö, vaikea masentuneisuus tai erilaiset persoonallisuushäiriöt taas voivat lisätä riskiä merkittävästi. Suomessa väkivaltarikoksista tuomituilla on runsaasti muuta väestöä enemmän psyykkisiä sairauksia. (Kuuskorpi 2021 91, 93, 94.) Suomalaisissa tutkimuksissa on havaittu vahva yhteys myös taloudellisten ongelmien ja parisuhdeväkivallan välillä. (Kivivuori ym. 2018, 389).

Väkivaltaa kokevat parisuhteissaan sekä naiset että miehet ja sitä ilmenee hetero- sekä homoseksuaalisissa suhteissa. (Haapasalo 2017, 64). Naiset ja miehet ovat lähisuhteissa lähes tasavertaisen väkivaltaisista ja naisten osuus lähisuhdeväkivallan tekijöistä on noussut merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana (Naisenväkivalta.fi 2017) lähisuhdeväkivallassa Väkivallan vaikutukset heijastuvat usein koko perheeseen ja erityisen haitallisesti lapsiin.

Väkivallan toteutustavasta ja luonteesta puhuttaessa käytetään yleisimmin jaottelua fyysisen, henkisen ja seksuaalisen väkivallan välillä. Tarkkarajainen luokittelu on monin tavoin ongelmallista, koska väkivaltaa ilmenee myös lukuisilla muilla tavoilla ja ne linkittyvät usein toisiinsa. (Lidman 2015, 27.) Väkivalta voi liittyä myös esimerkiksi vanhemmuuteen, talouteen tai kunniaan. Myös vähemmistöjen väkivaltaongelmiin liittyy erityispiirteitä (Kekkonen ym. 2020, 12). Kaikkien väkivaltatyyppeiden kattava kuvaaminen tässä opinnäytetyössä ei olisi tarkoituksenmukaista tai mahdollistakaan. Väkivallan käsittely rajataan koskemaan sitä aluetta, minkä haastatteluihin osallistuneet väkivaltatyöntekijät kertoivat nousevan esiin miesten kanssa tehtävässä väkivaltatyössä.

Fyysistä väkivaltaa on esimerkiksi töniminen, kynsiminen, pureminen, sylkeminen, lyöminen, potkiminen, kuristaminen, esineillä heittäminen tai niiden käyttäminen lyömiseen tai kuristamiseen. Fyysistä väkivaltaa on myös sormien tai käsien vääntäminen tai tarkoituksellinen kivun tuottaminen, erilaisia ilmenemismuotoja on paljon. Fyysistä väkivaltaa käyttävä voi myös tarkoituksellisesti välttää näkyvien vammojen syntymistä, välttääkseen niiden myöhemmän dokumentoinnin. Myös kiinni tarttuminen tai kulun estäminen asettumalla oven eteen esimerkiksi tilanteessa, jossa riidan osapuoli pyrkii poistumaan asunnosta, on väkivaltaa.

Miehet ovat yleensä naisia suurempikokoisia. Fyysiset ominaisuudet eivät kuitenkaan vähennä mieheen kohdistuvan väkivallan vaarallisuutta, kun törkeämissä tekemuodoissa on käytetty esimerkiksi puukkoa tai kohdistettu hyökkäys nukkuvaan, lyömällä tätä painavalla esineellä. Miehen fyysiset ominaisuudet eivät suojaa myöskään yritykseltä aiheuttaa tahallinen liikenneonnettomuus.

Henkisestä väkivallasta aiheutuvat vauriot ja haitat eivät näy fyysisen väkivallan tavoin ulospäin. Henkisen väkivallan lievemmissä muodoissa ei täyty myöskään rikoksen tunnusmerkistö, mikä voi myös entisestään nostaa kynnystä tehdä ilmoitus viranomaisille. Haittojen aiheutuminen juuri henkisen väkivallan seurauksena on vaikeaa todistaa, ellei siitä ole aiheutunut lääkärin diagnosoimaa vahinkoa, kuten psyykkisiä ongelmia.

Miehen kokoon saatetaan viitata perusteena sille, ettei hänen pitäisi välittää kokemastaan kaltoinkohtelusta. Fyysiset ominaisuudet tai koko eivät kuitenkaan vähennä henkisen väkivallan

vahingollisuutta. Henkinen väkivalta voi ilmetä useilla erilaisilla tavoilla, kuten mitätöintinä, nimittelynä tai esimerkiksi hellydenosoitusten ja väkivallan vuorotteluna. (Kähärä 2016, 27.) Henkistä väkivaltaa käyttävä voi vähätellä ja manipuloida uhriaan häpäisemällä ja syyllistämällä tätä ja esiintymällä itse uhrin roolissa. Teknologia mahdollistaa henkisen väkivallan käyttämisen myös sähköisesti esimerkiksi viestien tai tallenteiden muodossa. Eräissä yhteyksissä on käytetty termiä digitaalinen väkivalta. Esimerkiksi pahoinpitelyn videoiminen ja jakaminen sosiaalisessa mediassa uudelleen traumatisoi rikoksen uhrin. Epäsuora aggressio tai väkivalta voi ilmentyä myös miehen mustamaalaamisena ja tarkoituksellisen maineen tai esimerkiksi elinkeinon vahingoittamisena. Suomessa poliisi on joutunut puuttumaan sosiaalisessa mediassa jopa kymmeniä tuhansia jäseniä käsittäneen CIA Naisten olohuone nimisessä facebook ryhmässä tapahtuneeseen yksityisten ja arkaluontoisten tietojen levittämiseen. Tarkoituksellinen maineen vahingoittaminen on myös työelämässä yleinen epäsuoran aggressiivisen käyttäytymisen muoto.

Perhe- ja lähisuhdeväkivalta on väkivaltaa vanhemman ja lapsen, sisarusten, puolisoitten tai elämänkumppaneiden välillä - siis kaikkein läheisimmissä ihmissuhteissa. Juuri tästä syystä se koetaan erityisen kipeäksi ja hävettäväksi asiaksi, josta tunnetaan syyllisyyttä ja joka usein salataan. (Lidman 2015, 57.) Lähisuhteissa fyysistä ja psykologista väkivaltaa esiintyy usein samanaikaisesti. Puoliso voi käyttää valtaa esimerkiksi kontrolloimalla kumppaninsa toimintaa tai eristämällä hänet ystäväistä ja sukulaisista sekä sosiaalisesta tukiverkostostaan. (Haapasalo 2017, 99.) Itsemurhalla uhkailu tai itse aiheutettujen vammojen väittäminen miehen aiheuttamaksi, on henkistä väkivaltaa. Samoin lasten, omaisuuden tai esimerkiksi lemmikin vahingoittamisella uhkailu. Kumppanin uhkaaminen jättämisellä tai lasten menettämällä ovat valitettavan tavallisia henkisen väkivallan ilmenemisen muotoja. Samoin miehen isyyden arvostelu tai huoltajuuskysymyksiin eri tavoin liittyvät henkisen väkivallan muodot kuten isän ja lapsen välisen suhteen vahingoittaminen. Miehet eivät välttämättä ole aluksi tunnistanee kaltoinkohtelunsa olleen henkistä väkivaltaa. Osa miehistä on tullut tietoiseksi parisuhteessa esiintyneestä henkisestä väkivallasta vasta suhteen päättymisen jälkeen. (Kähärä 2016, 53).

Seksuaalisuuden alue on erityisen haavoittuva myös väkivaltaan liittyen. Miehen seksuaalisuuteen, peniksen kokoon tai erektioon kohdistuvat loukkaukset tai vertaaminen muihin miehiin seksuaalisuuden tai muulla aralla alueella osuu hyvin haavoittuvaan alueeseen. Miesten kokema seksuaalinen väkivalta on poikkeuksellisen arkaluontoinen ja myös erittäin vähän tutkittu aihe, jota ammattilaistenkin on usein hyvin vaikeaa käsitellä ja ottaa puheeksi. Mieheen voi kohdistua parisuhteessa seksuaalista vallankäyttöä tai mitätöintiä ja ivaamista (Pruuki & Ketola-Huttunen 2018, 132.) Seksuaalinen väkivalta voi ilmetä myös genitaalialueisiin kohdistuvina hyökkäyksinä lyönnein tai potkuin tai jopa nukkuvan miehen puukottamisena nivusiin tai puheina miehen sukuelimeen liittyvästä väkivallasta. Kiinnostavasti miehen genitaalialueeseen kohdistuva väkivalta ja siitä seurannut kärsimys esitetään esimerkiksi elokuvissa ja viihteessä usein hauskana.

Myös raskauteen johtanutta ehkäisyn poisjättämistä kertomatta asiasta miehelle voidaan pitää seksuaalisena väkivaltana ja vallankäytöllä hallitsemisena. Ilmiön yleisyyttä Suomessa on vaikeaa arvioida. Yhdysvalloissa Melinda Spohn on tutkinut suurta suunnittelemattomien raskauksien määrää. Tutkimukseen haastatelluista noin 400 naisesta yli kolmasosa myönsi jättäneensä huolehtimatta raskauden ehkäisystä sellaisten miesten kanssa, joilla oli toivottuja ominaisuuksia, kuten halu sitoutua, hyvä taloudellinen tilanne tai halukkuus perheen perustamiseen. Miehet eivät olleet tienneet ehkäisyn poisjättämisestä. (Psychology today 2005.)

Seksuaalisena väkivaltana voidaan pitää myös miesten painostamista seksuaalisiin tekoihin vastoin heidän tahtoaan. Asiaan liittyy myös yhä myyttejä ja käsityksiä siitä, että mies haluaa seksiä aina. Perinteisesti miesten ei ole mielletty voivan joutua esimerkiksi seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Miesten kertomuksissa useimmin toistuvat seksuaalisen väkivallan muodot ovat erilainen kouriminen ja sukupuolielinten koskettelu ilman lupaa (Kekkonen ym. 2020, 10). Seksuaalisen häirinnän ja ahdistelun torjuminen on painottunut naisten kokemuksiin. Seksuaalirikoksissa uhrien merkittävä enemmistö on naisia. Ongelma kuitenkin koskettaa erilaisin tavoin myös miehiä. Kaikki miesten välinen tai heterosuhteiden seksi ei ole vapaaehtoista. Miesten on erityisen vaikeaa myöntää joutuneensa uhriksi, jos tekijä on nainen (Rikosuhripäivystys 2016). On myös ammattiryhmiä, joihin kuuluvat miehet säännöllisesti kokevat toimintaa, jota sen kohdistuessa naisiin pidettäisiin sopimattomana. Miesten kokemaa seksuaalista väkivaltaa on tutkittu erittäin vähän ja asiasta puhuminen on miesten itsensä lisäksi heitä kohtaaville ammattilaisille yleensä erittäin vaikeaa. Miehen kokema seksuaalinen väkivalta on voinut tapahtua myös huomattavan kauan sitten, mutta jättänyt vakavat jäljet.

Väkivalta on ihmisille haitallista sukupuoleen katsomatta. Haitat korostuvat lasten altistuessa väkivallalle suoraan tai välillisesti. Sekä lapsen kokema, että esimerkiksi vanhempien välisen väkivallan näkeminen on omiaan vahingoittamaan lapsen kehitystä ja se voi vaikuttaa jopa persoonallisuuden muovautumiseen sekä lisätä psyykkisten häiriöiden ja päihdeongelmien riskiä myöhemmässä elämässä. Riskikäyttäytymisen erilaiset muodot, uudelleen väkivallan uhriksi joutuminen tai oma väkivallan käyttö myöhemmissä suhteissa voivat liittyä lapsuudessa opittuihin malleihin. Jäykän ja rangaistuksiin pohjaavan kasvatuksen tiedetään lisäävän merkittävästi riskiä väkivaltaiseen käyttäytymiseen. (Jolkkonen 2015.) Sosiaalisen oppimisen teorian mukaan aggressio opitaan havainnoimalla ja matkimalla toisten ihmisten käyttäytymistä. Mitä useammin lapsi näkee muiden käyttävän aggressiota ratkaisukeinona, sitä todennäköisemmin hän valitsee itse vastaavan toimintatavan. (Sandström 2010, 201-202.)

Henkisen väkivallan muotona voidaan pitää myös vakavien syytösten käyttämistä aseena. Osa esitetyistä syytöksistä miehen väkivaltaisuudesta tai lapseen kohdistuneista rikoksista on osoittautunut myöhemmin perättömiksi. Motiivina perättömien syytösten esittämiselle on voinut olla pyrkimys peittää omaa väkivaltaista käyttäytymistä tai esimerkiksi syrjähyppyä. Syytöksiä

lapsen hyväksikäytöstä tai väkivallasta on käytetty esimerkiksi huoltajuuskiistojen yhteydessä hyökkäyksenä. Väitteet väkivallan uhasta, naisen voimakas eläytyminen, manipulointi tai jopa vainoharhaisuuteen pohjautuva, päämäärien kannalta sopiva tarina on voitu ottaa viranomais tahollakin todesta. (Lauerma 2014, 92.) Myös perättömän inestisytyöksen käyttäminen aseena avioeron tai huoltajuuskiistan yhteydessä on äärimmäisen tehokasta, ja sellaista esiintyy. (Lauerma 2015, 37). Erotilanteiden jälkeen väkivaltaiset puoliset ovat usein syyttäneet miehiä parisuhteen väkivaltaisiksi osapuoliksi ja mustamaalanneet miehiä heidän läheisilleen (Kähärä 2016, 90). Perättömät syytökset ovat tehokas keino niiden leimaavuuden ja vakavuuden vuoksi. Esitutkintaviranomaiset ja lastensuojeluviranomaiset sekä huoltajuusriitoja hoitavat tuntevat ilmiön.

4.2 Taustasyitä väkivallalle

Väkivaltaisen käyttäytymisen syitä on selitetty useilla erilaisilla teorioilla. Niihin ovat lukeutuneet esimerkiksi sosiaalisen oppimisen teoria ja erilaiset vuorovaikutusteoriat. Väkivaltaista käyttäytymistä on selitetty myös yksilön psykopatologian tai mielenterveyden näkökulmasta. (Flinck 2006, 22 - 23.) Mikään teoria ei onnistu selittämään kaikkea väkivaltaista käyttäytymistä aukottomasti. Väkivaltatilanteiden ollessa yksilöllisiä, niiden taustasyissä on usein havaittavissa yhteisiä tekijöitä.

Lähisuhteissa, joissa käytetään väkivaltaa, on tavallista, että sitä käyttävät molemmat osapuolet. (Heiskanen & Ruuskanen 2010, 45). Väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla vaikuttaa hyvin laaja kirjo ihmisyyden ongelmia. Näitä ovat esimerkiksi kiire, stressi, uupumus, parisuhderistiriidat ja taloudelliset vaikeudet. Hyvin moninaisten ongelmien tiedetään altistavan niin mielenterveysongelmille kuin väkivaltaiselle käytöksellekin. Mitä enemmän riskitekijöitä on, usein sitä vaikeampaa ihmisen on hallita omaa käytöstään. Mielenterveysongelmat ja persoonallisuushäiriöt voivat liittyä väkivaltaisen käyttäytymisen syihin. Erityisesti epäsosiaalisen persoonallisuushäiriön yhdistettynä mielisairauteen on todettu lisäävän väkivaltariskiä (Santtila, Weizmann-Henelius 2008, 332).

Kasvaminen väkivaltaisessa kotiympäristössä voi johtaa sosiaalisen toiminnan vääristyneeseen tulkintaan yliherkkyytenä ympäristön tai vuorovaikutuksen uhkaaville tai aggressiivisille vihjeille. Lapsuudessa koettu tai todistettu muiden väkivalta voi lisäksi vaikuttaa väkivallan oikeuttamista koskeviin asenteisiin lähisuhteissa. (Haapasalo 2017, 85.)

Varhaisella kaltoinkohtelulla tiedetään olevan yhteys erityisesti aikuisiän ahdistus- ja masennushäiriöihin (Santtila & Weizmann-Henelius 2008, 65, 71, 73.) Havainto on yhdenmukainen haavoittuvuus-stressimallin kanssa, jossa altistavien tekijöiden ja riittämättömien suojaavien tekijöiden sekä stressin yhteisvaikutus voi johtaa psyykkiseen sairastumiseen (Kuhanen, Oittinen, Kanerva, Seuri & Schubert 2013, 23). Väkivallalle altistumisen vaikutukset voivat ilmetä

myös siten, että ihminen jää aikuisena suhteeseen, missä esiintyy rajuakin väkivaltaa, koska oma käsitys on vääristynyt ja väkivalta voinut alkaa vaikuttaa “normaalilta”.

Merkittävä osa ihmisen käyttäytymisestä juontuu varhaisissa vuorovaikutussuhteissa opituista malleista, mutta myös siitä, mitä ei ole opittu. Henkilöllä, jonka emotionaaliset suhteet vanhempiinsa ovat olleet hyvin etäiset, on vaikeaa oppia säätelemään tunne-elämäänsä, etenkin jos vanhemmat eivät ole osanneet hallita sitä. Tunne-elämän säätely opitaan samantasoisesti, kuin vanhemmat ovat sen osanneet. Mikäli käyttäytymismallit ovat olleet sellaiset, että huutaminen ja väkivaltaisuus opitaan keinoina ratkaista asioita, korostuu riski vastaavan käyttäytymisen toistamisesta omissa myöhemmissä suhteissa. (Jolkkonen 2015) Aggression tunteet ovat normaaleja ja sinänsä myönteinenkin asia kun ne saavat henkilön esimerkiksi puolustamaan itseään tai rajojaan vahingoittamatta muita. Aggressiivinen käyttäytyminen on eri asia ja hallitsemattomana aggressio voi kohdistua sisäänpäin ilmentyen esimerkiksi itsetuhoisuutena tai ulospäin suuntautuneena esimerkiksi läheisten kaltoinkohteluna. Moni läheisiään kohtaan väkivaltaisesti käyttäytynyt onkin päättänyt, ettei koskaan toimisi samoin kuin mitä on joutunut todistamaan väkivaltaisessa lapsuudenkodissa, kunnes on huomannut käyttäytyneensä juuri vastaavalla tavalla. Lapsuudenperheen vuorovaikutuskuvioiden toistuminen on lähes aina suurimmaksi osaksi tiedostamatonta (Jolkkonen 2015).

Läheisissä suhteissa voi aktivoitua esimerkiksi hylätyksi tulemisen pelko tai nousta pinnalle muita voimakkaita, usein lapsuudesta asti juontavia arvottomuuden tai huonommuuden kokemuksia. On melko tavallista, että ongelmiin joutuneilla miehillä omiin tunteisiin liittyvä havainnointikyky ja itsereflektiokyky on jäänyt puutteelliseksi, huolimatta siitä, että heillä on hyviä taitoja elämässä. Monet heistä ovat työelämässä, parisuhteessa, menestyneitä ja kouluttautuneita. Yhteisenä nimittäjänä on usein se, että niukan vuorovaikutuksen takia, ei ole ollut mahdollista oppia sellaista tunne-elämän säätelyä, että menestyisi läheisissä suhteissa.

4.3 Väkivallan tutkimus

Tutkimustieto osoittaa väkivallan olevan molempia sukupuolia koskettava ongelma. Murray & Strausin CTS (Conflict tactic scale)- menetelmällä saadut tutkimustulokset osoittivat, naisten ja miesten väkivaltaisuuden parisuhteissa olevan lähes yhtä yleistä. CTS-menetelmällä on tehty yli sata väkivaltatutkimusta, joiden tulokset ovat olleet tässä suhteessa yhteneväisiä naisten tekemän väkivallan osalta (Lattu 2016, 28).

Tähän asti kattavin lähisuhdeväkivaltaa koskeva tutkimus PASK (Partner Abuse State of Knowledge projekti) kesti kolmen vuoden ajan. Tutkimuksen toteuttivat 42 tutkijaa ja 70 tutkimusavustajaa 20 yliopistossa ja tutkimuskeskuksessa Yhdysvalloista, Kanadasta ja Iso-Britanniasta. Tutkimusta johtaneen John Hamelin mukaan, projektin tarkoituksena oli tuottaa näyttöön perustuva, läpinäkyvä ja luotettava tutkimus lähisuhdeväkivallasta, joka on ajankohtainen ja

kaikkien saatavilla. Tutkimuksen lähtökohtana oli kaikkien oikeus mielipiteeseensä mutta ei omiin faktoihin. Lähisuhdeväkivaltaan liittyvien interventoiden ja käytäntöjen tuleekin Hame-
lin mukaan perustua faktoihin ideologisten näkemysten sijaan. Tutkimuksen tulokset osoittivat
miesten ja naisten syyllistyvän lähisuhteissaan fyysiseen ja henkiseen väkivaltaan toisiaan koh-
taan lähes yhtä paljon. Tutkimuksen mukaan naiset ovat yhtä kontrolloivia kuin miehet ja lähi-
suhdeväkivallan riskitekijät ja motivaatiot ovat miehillä ja naisilla samankaltaisia (Collins 2019,
269.)

Laine (2014) viittaa kriminologi Janne Kivivuoren feminististä väkivaltatutkimusta koskevaan
kritiikkiin, jossa Kivivuoren mukaan, ongelmia ovat sisäinen ristiriitaisuus, totuuskkriteerien kor-
vaaminen tarkoituksenmukaisuuskriteereillä, kyvyttömyys tai haluttomuus tajuta selityksen ja
selittelyn eroa, kansainvälisen tutkimuksen tietoinen halveksunta ja huomiotta jättäminen, ak-
tiivinen hyökkääminen empiirisiä tieteitä vastaan, tietopohjan kapeus ja olemassa olevan laa-
jan tutkimustiedon näkymätöntäminen (Laine 2014, 172.)

Kähärän (2016) mukaan Donald G. Dutton näkee feministisen paradigman, jossa miesten käyt-
tämään väkivaltaan suhtaudutaan kulttuurisena rakenteena, ja naisten väkivaltaan puolusta-
vana ja reaktiivisena, vaikuttaneen yleisesti hyväksytyin kuvan syntymiseen siitä, että vain mie-
het lyövät puolisoitaan. Duttonin mukaan vallalla on ryhmäajattelu, jossa ei suostuta näkemään
siitä poikkeavia tutkimustuloksia vaan ne ohitetaan. Väkivaltatutkimuksen nähdään jossain
määrin politisoituneen. (Kähärä 2016, 14.)

Parisuhdeväkivallan tutkimukset eivät ole tavoittaneet miesten kokemuksia väkivallasta sen te-
kijänä tai kokijana. Uhritutkimukset tulisi suunnata molemmille sukupuolille naisiin kohdistu-
vien uhritutkimusten antaessa liian suppean kuvan parisuhdeväkivallasta. Uhri- ja tekijänäkö-
kulman yhdistäminen samaan tutkimukseen olisikin tästä syystä perusteltua (Flinck 2006, 128.)

*Sosiaali- ja terveysalan työntekijät ovat raportoineet kokevansa, että miesten väkivaltaisuu-
desta puhutaan naisten suulla ja voimakkaasti miehiä syyllistäen. Samaa aikaan naisten vä-
kivaltaisuuksia koskevaan tutkimustietoon viittaaminenkin saa naisliikkeet ja osan miehistäkin
raivostumaan (Peitsalo ym. 2017, 20.)*

5 Tutkimusasetelma

Tässä luvussa esittelen opinnäytetyöni tarkoituksen ja tavoitteet sekä toteuttamisprosessin vaiheita. Esittelen laadullisen tutkimuksen teoriaa ja perustelen valitsemani tutkimusmenetelmän sekä tutkimuskysymykset. Kuvaan myös aineiston hankintaa ja analyysiä sekä kuvailen tutkimuksen kohderyhmän. Luvun lopuksi pohdin eettisyyden ja luotettavuuden näkökulmia.

5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Katsoin tarkoituksenmukaisimmaksi lähestyä miesten väkivaltaongelmia ja niihin tarjottavaa auttamista sekä palveluihin kiinnittymiseen vaikuttavia tekijöitä haastattelemalla asian kanssa suoraan tekemisissä olevia ja siten ilmiöstä ajankohtaiset tiedot omaavia Miessakit ry:n väkivaltatyöntekijöitä. Heidän käytännön työkokemuksensa tuottamien havaintojen kautta oli mahdollista saada olennaista ja ajankohtaista tietoa miesten tukemisesta väkivaltaista käyttäytymistä ja uhrikokemusten aiheuttamia haittoja ja uusiutumista vähentävässä väkivaltatyössä. Toisena tavoitteena oli selvittää miesten vähäisempään palveluihin kiinnittymiseen vaikuttavia tekijöitä ja kiinnittää huomiota palvelukentässä oleviin kehittämistarpeisiin. Näiden tavoitteiden perusteella muodostuivat opinnäytetyön tutkimuskysymykset.

1. Minkälaisiin ongelmiin miehet hakevat apua väkivaltatyöntekijöiltä?
2. Miten miehiä voidaan auttaa ehkäisemään väkivaltaa?
3. Minkälaisia tekijöitä vaikuttaa miesten kiinnittymiseen auttamispalveluihin?

5.2 Laadullinen tutkimus ja teemahaastattelu

Laadullista tutkimusta voi luonnehtia prosessiksi siinä mielessä, että tutkimuksen etenemisen eri vaiheet eivät ole välttämättä etukäteen jäsennettävissä, vaan esimerkiksi tutkimustehtävää tai aineistonkeruuta koskevat ratkaisut voivat muotoutua vähitellen tutkimuksen edetessä. Tavallisesti tutkijan pyrkimyksenä on tavoittaa tutkittavien näkemys tutkittavasta ilmiöstä tai ymmärtää ihmisen toimintaa tietyssä ympäristössä (Valli 2018, 73.)

Tutkimustyyppiltään laadullinen tutkimus on empiiristä ja laadullisessa tutkimuksessa on kyse empiirisen analyysin tavasta tarkastella havaintoaineistoa ja argumentoida. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään mm. kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jollekin ilmiölle. On tärkeää, että henkilöt, joilta tietoa kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon tai heillä on kokemusta asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 27, 98.)

Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisista dokumenteista koottu tieto. Kyselyssä tiedonantajat täyttävät heille esitetyn kyselylomakkeen joko valvotussa ryhmätilanteessa tai kotonaan. Haastattelussa haastattelija esittää suulliset kysymykset ja merkitsee tiedonantajan vastaukset muistiin.

Haastattelun etuna on joustavuus. Haastattelijalla on mahdollisuus toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä, selventää ilmausten sanamuotoa ja käydä keskustelua tiedonantajan kanssa. Haastattelussa tärkeintä on saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta asiasta. Tällöin on perusteltua antaa haastattelukysymykset tai aiheet tietojen antajalle etukäteen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85.)

Teemahaastattelussa eli puolistrukturoidussa haastattelussa edetään etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa. Teemahaastattelu antaa haastatelluille mahdollisuuden vapaammin kuvailla aiheita kuin rajattu kysely tai haastattelu.

Tutkijan tavoitteena on kerätä aidosti koettua tietoa tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä sekä tutkittavan tavasta jäsentää kokemaansa. Tyypillistä teemahaastatelluille on keskusteltavat aiheet sekä eteneminen keskusteluissa haastateltavan ehdoilla. Oleellista on, että haastattelun teema-alueet ovat tiedossa, mutta haastattelukysymysten tarkka järjestys sekä muoto puuttuvat (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2016, 208.)

5.3 Kohderyhmän kuvaus ja tutkimuksen toteutus

Tämän opinnäytetyön kohderyhmänä haastatteluihin osallistuivat Miessakit ry:n toiminnanjohtaja sekä kaksi Lyömättömän Linjan väkivaltatyöntekijää ja kaksi Väkivaltaa kokeneet miehet-toimintamuodon väkivaltatyöntekijää. Kaikki haastatteluun osallistuneet työskentelivät Helsingin toimipisteessä Annankadulla. Haastateltavien koulutustaustat käsittivät sairaanhoitajan, psykoterapeutin ja psykologin koulutuksen. Työtausta erilaisissa sosiaalialan tehtävissä oli haastatelluilla työntekijöillä yleinen.

Miessakit ry:ssä suorittamani syventävän harjoittelun yhteydessä sovittiin alustavasti väkivalta-työtä käsittelevän opinnäytetyön tilauksesta. Opinnäytetyösopimus laadittiin kirjallisesti kolmena kappaleena ja sopimuksesta jäi kopio työn tilaajalle, opiskelijalle ja oppilaitokselle. Opinnäytetyön tilaaja painotti muuten vapaamuotoisessa sopimuksessa kirjallista sitoutumista tietojen käyttämiseen sellaisella tavalla, ettei väkivaltatyöntekijöiden asiakkaita ole mahdollista tunnistaa.

Miessakit ry:n toiminnanjohtajan sekä Lyömättömän Linjan ja Väkivaltaa kokeneet miehet-toimintamuotojen työntekijöiden haastattelut oli mahdollista toteuttaa ilman erillisen tutkimusluvan hakemista, mikä yksinkertaisti prosessia. Haastattelut rajattiin koskemaan henkilökuntaa

ja alkuvaiheessa suunnitellusta asiakkaiden haastatteluista luovuttiin aiheen sensitiivisyyden takia. Työntekijöiden haastattelut olivat vaivattomia ja keskustelu helppoa. Aihepiiriä koskeviin tarkentaviin kysymyksiin vastattiin asiantuntevasti. Haastateltavien vastaukset olivat yhdensuuntaisia, niiden painottuessa osittain eri osa-alueisiin väkivaltatyössä.

Haastattelut oli tarkoitus toteuttaa kasvotusten Miessakit ry:n Annankadulla sijaitsevissa tiloissa. Niitä ei kuitenkaan voitu toteuttaa suunnitellusti koronaepidemiasta johtuvien rajoitusten takia. Haastattelut toteutettiin sen sijaan puhelimitse ja tallennettiin haastateltavien luvalla äänitiedostoiksi myöhempää litterointia varten. Puhelimessa toteutetun haastattelun takia haastateltavien sanattomasta viestinnästä kuten ilmeistä ja eleistä ei ollut mahdollista tehdä havaintoja. Soitin haastateltaville heidän kanssaan etukäteen sovittuina ajankohtina. Varmistin puhelun alussa uudestaan suostumuksen haastatteluun ja sen tallentamiseen ennen aloittamista. Käytin tallentamiseen Olympus WS-853 sanelukonetta ja pidin varalla puhelimeni sanelutoimintoa siltä varalta, ettei jokin toimisi. Haastattelujen kesto vaihteli 45 minuutista lähes kahteen tuntiin.

Haastattelujen toteuttaminen avoimena keskusteluna ennalta valituista teemoista mahdollisti hyvän yleiskuvan saamisen opinnäytetyön aiheesta. Haastattelurungon kysymysten tarkoituksena oli tuottaa tietoa väkivaltatyön asiakkuuden syistä, miesten tukemisesta ja palveluihin kiinnittymiseen vaikuttavista tekijöistä. Esitin opinnäytetyön tutkimuskysymykset kohderyhmän haastatteluista kertyneelle aineistolle, josta nousseet tulokset olen esitellyt kuudennessa luvussa. Tuloksia käsittelevään lukuun sijoitetut sitaatit tuovat esiin haastateltujen työntekijöiden asiakastyössä tekemiä ajankohtaisia havaintoja ja kokemuksia. Sitaatit haastatteluista on yksilöity nimen sijaan sulkujen sisään sijoitetulla tunnisteella.

Väkivaltatyöntekijöiden kuvaukset miesten väkivaltaan liittyvistä ongelmista olivat yhdensuuntaisia. Lyömättömän Linjan ja VäkiValtaa kokeneet miehet- toimintamuotojen työntekijöiden tiivis yhteistyö edistää ajankohtaisen tiedon sujuvaa siirtymistä toimintamuotojen välillä. Työntekijöiden näkemys esimerkiksi väkivaltaa ehkäisevien palveluiden tunnettuudesta ja saavutettavuudesta oli yhtenevä, samoin kuin havainto asiakasmäärien noususta tilanteissa, joissa järjestön toimintaa on esitelty mediassa. Haastatteluvastauksissa nousivat esiin tutkimuskysymyksiin liittyvät teemat, jotka koskivat väkivaltaa ehkäiseviin palveluihin hakeutumista. Toinen teema koski auttamista ja kolmas teema palveluihin kiinnittymistä koskevia haasteita.

5.4 Aineiston analyysi

Haastattelujen litteroinnin tekeminen oli tarkoituksenmukaisinta tehdä mahdollisimman nopeasti keskustelun ollessa vielä hyvin mielessä sen toteuttamisen jälkeen. Litteroinnin tarkkuuden

osalta ei ollut tarpeellista kirjata erikseen jokaista äännähdystä tai taukoa. Haastatteluista kertyneen aineiston litteroinnista kertyi noin 60 sivua. Sanatarkkaa kuvausta voidaan käyttää sitaattina sellaisenaan myöhemmin lopullisessa raportissa, jos halutaan osoittaa sanonnan aitous. Aito teksti on osoitus siitä, että näin on myös sanottu. (Kananen 2015, 160).

Tässä opinnäytetyössä on käytetty aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Sisällönerittelyllä tarkoitetaan dokumenttien analyysiä, jossa kuvataan kvantitatiivisesti esimerkiksi tekstin sisältöä. Sisällönanalyysillä sitä vastoin tarkoitetaan pyrkimystä kuvata dokumenttien sisältöä sanallisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 119.) Aineistolähtöisessä analyysissä pyrin tiivistämään aineistoa ja hakemaan sen keskeistä antia etsien eroja ja yhtäläisyyksiä. Yritin pelkistää ja tiivistää haastatteluista kertyneitä tietoja.

Saatu tieto on pääasiallisesti peräisin haastatteluista. Koska opinnäytetyön tilaaja on kooltaan pieni toimija, haastattelujen lukumäärä jäi viiteen. Haastateltavat kuvasivat asiakaskäyntien määriä mutta eivät eritelleet käyntien lukumääriä eri syiden perusteella, minkä takia en nähnyt toimivaksi taulukoiden käyttämistä ilmiön kuvaamisessa esimerkiksi väkivallan alalajien tai käyntien syiden suhteen. Väkivaltatyöntekijöiden haastattelujen analyysissä selvisi, että asiakastyötä koskevista kuvauksista nousivat toistuvasti esiin myös teoreettisessa viitekehyksessä käsitellyt ilmiöt, kuten lähisuhdeväkivallan henkiset ja fyysiset muodot sekä kodin ulkopuolella tapahtuva erityyppinen väkivalta.

5.5 Tutkimuseettiset näkökulmat ja luotettavuus

Tässä opinnäytetyössä on pyritty noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, esittämisessä ja arvioinnissa. Muiden tutkijoiden työ otetaan huomioon ja heidän julkaisuihinsa viitataan asianmukaisesti. Tarvittavat tutkimusluvut hankitaan ja tehdään eettinen ennakoarviointi (TENK.) Opinnäytetyön haastattelukysymykset koskevat arkoja aiheita, ja siksi katsoin parhaaksi esittää ne väkivaltatyöntekijöille aluksi suunnitellun palveluiden käyttäjien haastatteleminen sijaan. Haastatteluiden raportoinnissa oli tärkeää pitää huolta luottamuksellisuudesta ja anonymiteetista kuvaamalla asioita yleisellä tasolla siten, ettei väkivaltatyöntekijöiden asiakkaiden tunnistaminen ole mahdollista. Opinnäytetyön luotettavuutta lisää Miessakit ry:n toiminnanjohtajan opinnäytetyön asiasisällön oikeellisuutta koskeva hyväksyntä.

6 Tulokset

Tässä luvussa esittelen opinnäytetyön tulokset. Kuvaan yleisellä tasolla väkivaltatyöhön kiinnittyviä asiakkaita sekä asiakkuuteen yleisimmin johtavia syitä. Kuvaan myös haavoittuvia ryhmiä, jotka ovat riskissä jäädä palveluiden ulkopuolelle sekä heidän tukemiseensa liittyviä erityispiirteitä. Lopuksi kuvaan miesten palveluihin kiinnittymiseen vaikuttavia tekijöitä niin väkivaltatyön, kuin yleisemmin palvelukentän osalta. Tekstissä on sitaatteja väkivaltatyöntekijöiden haastatteluista, jotka tuovat esiin asiakaskohtaisissa kertynyttä tietoa. Väkivaltatyöntekijöiden näkökulmat painottuivat eri osa-alueisiin mutta linjaltaan heidän kokemuksensa ja kantansa olivat valtaosin yhteneväisiä.

6.1 Väkivaltatyön asiakkaat ja yleisimmät avunhakemisen syyt

Väkivaltaongelmia esiintyy kaikissa yhteiskuntaluokissa. Haastatteluihin osallistuneiden väkivaltatyöntekijöiden mukaan heidän asiakaskuntansa koostuu suurimmaksi osaksi työelämässä ja siten työterveyshuollon piirissä olevista usein koulutetuista ja päällisin puolin hyvin pärjäävistä ihmisistä, jotka ovat kaikin tavoin mukana yhteiskunnassa. Palveluun hakeutuvia asiakkaita yhdistävänä piirteenä on avunhakemiseen tarvittavien tietojen ja taitojen omaaminen sekä ymmärrys avun tarpeesta. Väkivaltatyöntekijöiden asiakkaista noin kolmannes on tullut avun piiriin ammattilaisten ohjaamina.

Meidän asiakkaiden tällöinen sosioekonominen asema vastaa sellaista suomen yhteiskunnan sellaista keskiluokkaista miestä et sillä on perhe ja työpaikka. (H2)

Suurin osa asiakkaista on toimintamuodon työntekijöiden mukaan parisuhteessa naisen kanssa mutta palveluun kiinnittyy myös seksuaalivähemmistöihin kuuluvia miehiä. Yleisimmin vastaanotolle hakeutuu ruuhkavuosia elävä mies, jonka perheessä voi olla pieniä lapsia ja lasten kasvattamiseen liittyen on syntynyt paljon riitoja. Väkivaltaan kärjistyneiden riitojen taustalla on myös usein ollut jonkinlaista asiakkaiden parisuhteiden sisäistä valtataistelua siitä, miten asiat päätetään ja kuka niistä päättää.

Yleisimmät väkivaltatyön asiakkuuteen johtaneet syyt jakautuvat kolmeen ryhmään. Väkivaltatyöntekijöiden tukea haetaan useimmiten tilanteissa, joissa kyse on omasta väkivaltaisesta käyttäytymisestä tai kontrollin menettämisen mahdollisuutta koskevasta huolesta. Omien ajatusten pelästyminen on voinut tapahtua esimerkiksi tilanteessa, jossa omassa lähisuhteessa on huudettu ja paiskottu ovia. Lyömättömään Linjaan kiinnittyvien asiakkaiden huolet hermojen menettämisestä ovat tavallisia osan heistä hakiessa palvelusta tukea ennakoivasti, ettei tilanne eskaloituisi väkivaltaan ensimmäistäkään kertaa.

Toisena syynä väkivaltatyön asiakkuuteen nousi esiin miesten lähisuhteissaan tai kodin ulkopuolella kokema fyysinen ja henkinen väkivalta. Väkivaltaa kokeneet miehet- toimintamuodon asiakkaista jopa yli 90 prosenttia on hakeutunut palveluun kokemansa fyysisen ja henkisen lähisuhdeväkivallan takia. Samalla on tavallista, että asiakkaiden tilanteeseen liittyy muitakin kuin väkivaltaongelmia. Ongelmat ovat useissa tapauksissa jatkuneet kauan siinä vaiheessa, kun tilanteeseen haetaan ulkopuolista apua.

Ihan tosi pitkälle nää on usein menneet ennen kuin sitä apua haetaan, et ei oo kauheestikaan niitä miehiä, jotka olis muutaman ensimmäisen väkivaltatilanteen jälkeen lähteny hakemaan apua, että useimmiten vuosia kestäny se tilanne. (H5)

Ruuhkavuodet, yhteiset lapset ja lopulta esimerkiksi tilanne, jossa mies ei enää suoriudu töissä kuten aiemmin on saattanut olla laukaisevana tekijänä avun hakemiseen kriisiytyneeseen tilanteeseen. Pitkäkestoisella stressillä on ihmiseen kielteinen vaikutus, joka saattaa näkyä esimerkiksi keskittymis- ja oppimiskyvyn heikentymisenä. Myös muistiongelmiin esiintyminen on tavallista. Se taas voi vaarantaa työssä jaksamisen ja pärjäämisen. Oireita voi ilmetä usein erilaisin tavoin, kuten pakonomaisena kotiasioiden ajatteluna siinä määrin, ettei työssä keskittyminen enää onnistu. Saattaa myös syntyä tarve selitellä ”urheiluvammoja” työpaikalla.

Ihmiset nyt oirehtii eri tavalla mutta toisilla voi tulla esimerkiksi tällasta pakonomaista ajattelua, että se niinkun kotiasiat pyörii mielessä niin paljon, että se tukkii koko pääkopan eikä työnteosta tuu enää mitään. (H5)

Tilanteisiin on myös usein liittynyt asiakkaiden huoli väkivallan vaikutuksista lapseen. Väkivaltatyöntekijän vastaanotolle on hakeuduttu myös lapseen kohdistuneen oman tai kumppanin väkivaltaisen käyttäytymisen tai lasten todistaman aikuisten välisen väkivallan takia.

Kolmas syy vastaanotoille hakeutumiseen on avun hakeminen väkivallasta aiheutuneiden monimuotoisten kielteisten vaikutusten ja oireiden lievittämiseen. Asiakkaat ovat kuvanneet väkivallasta aiheutuneita pelkotiloja, jatkuvaa varuillaan olemista ja stressitilan nousua sekä päätöksenteon vaikeutumista ja omaan mielenterveyteen liittyviä epäilyksiä.

Väkivalta alentaa ihmisen kykyä lukea esimerkiksi ympäristönsä viestejä. Se vaikuttaa kognitiivisiin taitoihin alentavasti ja silloin ihminen ei esimerkiksi havaitse, että joku toinen ihminen on uhkaava. Tai oma impulssikontrolli ei toimi ja käyttää sitä väkivaltaa tai se, että nähdään oikeutettuna tapana kohdella lapsia tai puolisoa, koska siihen on itse totuttu omassa lapsuudessa. (H5)

Itsetunnon heikentyminen, masentuneisuus ja ahdistuneisuus tai välttämiskäyttäytyminen ovat olleet asiakkailta yleisiä, erityisesti pitkäkestoisesta väkivallasta aiheutuneita seurauksia. Väkivallalta on myös usein vaikuttanut kielteisesti asiakkaiden käsitykseen itsestään sekä muista ihmisistä. Osalla asiakkaista päihteidenkäyttö on lisääntynyt heidän pyrkiessään lääkitsemään väkivallasta aiheutuneita oireitaan. Lyömättömän Linjan työntekijän mukaan asiakkaista noin kolmasosalla lähisuhdeväkivallalta kytkeytyy merkittävällä tavalla päihteidenkäyttöön. Asiakkaiden koulutustausta ja työssäkäynti voivat olla selittäviä tekijöitä matalammalle päihteiden ja väkivallan väliselle yhteydelle, kuin syrjäytyneessä, moniongelmaisessa osassa väestöä, jossa väkivaltaa koetaan enemmän kuin paremmin toimeen tulevilla perheillä.

6.2 Työntekijöiden näkökulmia asiakkaiden väkivaltaongelmiin

Väkivaltatyöntekijöiden mukaan poliisin tietoon tulevasta kotona tapahtuvasta pari- ja lähisuhdeväkivallasta noin kolmasosa kohdistuu miehiin. Useissa tapauksissa väkivaltaisesti ovat käyttäytyneet suhteen molemmat osapuolet ristiriitojen kärjistyessä. Miehet kuitenkin raportoivat kokemastaan väkivallasta naisia harvemmin viranomaisille tai sote-palveluissa. Lievässä parisuhdeväkivallassa naiset muodostavat selvän enemmistön uhreista. Väkivallan vakavoituessa, miesten osuus uhreista kasvaa. Törkeissä pahoinpitelyissä ja tapon yrityksissä miesten osuus uhreista on väkivaltatyöntekijän mukaan liki 80 prosenttia. Kodin ulkopuolella tehtyjen murhien ja tappojen kaikista uhreista miesten osuus on noin 70 prosenttia. Väkivallan lajilla ja tapahtumapaikalla sekä uhritutkimuksen suuntaamisella on merkittävä vaikutus siihen, minkälainen kuva syntyy uhreista ja tekijöistä.

Väkivallan tekijöitä ja kokijoita on molemmissa sukupuolissa ja se ei ole tärkeää enää pohtia sitä, kuka tekee enemmän tai vähemmän tai kuka on enemmän tai vähemmän syyllinen jne. vaan on tärkeämpää puhua siitä, miten kaikkia autetaan. (H1)

Väkivaltakeskustelun koskiessa esimerkiksi kodin sisällä tehtyjä henkirikoksia, päädytään lopputulemaan, jossa enemmistö uhreista on naisia ja tekijät miehiä. Sama koskee seksuaalirikoksia. Lapsikaappausten tai lastensurmien kohdalla sukupuolet kääntyvät toisin päin. Tästä syystä tulisikin kiinnittää enemmän huomiota siihen, että väkivaltakeskustelussa ei käsitellä ainoastaan tiettyä osaa väkivallasta. Väkivallan tyypillä ja tapahtumapaikalla on merkitystä aiheesta syntyvien mielikuvien ja käsitysten muodostumiseen. Jaotteluja voidaan tehdä useilla muillakin tavoilla. Nuorten ja vanhojen ihmisten väkivaltakulttuuri eroaa toisistaan ja eroja on myös alueellisesti. Maaseudulla lähinaapurit eivät välttämättä voi havaita ja ilmoittaa lähisuhdeväkivallasta toisin kuin esimerkiksi kaupunkien kerrostaloissa. Kaupungeissa myös julkisilla paikoilla tapahtuva, yleisimmin miehiin kohdistuva väkivalta havaitaan helpommin.

Väkivaltatyöntekijät pitivät miesten kokemaa ja tekemää fyysistä ja henkistä väkivaltaa kotona sekä kodin ulkopuolella yleisenä ja vakavana ongelmana, joka on jäänyt etenkin miesten koke-
man väkivallan osalta vähälle huomiolle väkivallan ehkäisemistä koskevissa toimenpiteissä.

*Selkeä puute tässä asiassa on mun mielestä, että tää miehiin kohdistuva väki-
valta sivuutetaan yleisessä keskustelussa, tutkimuksessa, rahoituksessa. Se pai-
nopiste on naisiin kohdistuvassa väkivallassa. (H5)*

Tutkimustieto sekä väkivaltatyöntekijöiden asiakastyössä tekemät havainnot osoittavat väki-
vallan olevan yleinen, molempia sukupuolia koskettava ongelma. Sukupuolistuneen väkivallan
käsitteen käyttäminen lähisuuhdeväkivallan yhteydessä on ongelmallista, koska se kaventaa
olennaisesti keskustelua väkivallasta samalla häivyttäen ilmiöstä merkittävän osan.

*Noin vuodesta 2005 ja nykyään on yhä vahvemmin toimijoita, jotka auttavat
vastaavissa ongelmissa olevia naisia, jolloin tämä sukupuolittuneisuus sinänsä,
että se olis vaan yhden sukupuolen tai toisen sukupuolen ongelma niin se on
onneksi hiljalleen hävinnyt. Osaaminen meidän maassa on kasvanut. Ymmärre-
tään enemmän tästä väkivallasta ja on ruvettu enemmän tekemään tätä hyvin-
vointipoliittisista kuin tasa-arvopoliittisista syistä. (H1)*

*Enin osa erityisesti tasa-arvokentän toimijoista kohdentaa tän väkivallan vähen-
tämispoliittikkansa uhrinäkökulman kautta ja ensisijaistavat uhrien auttamisen
ja tekijöiden rankaisun sinä strategiana millä väkivaltaa vähennetään. Ja sitten
vielä alleviivaten puhutaan niin sanotusti sukupuolittuneesta väkivallasta elikä
aika vahvasti alleviivataan sitä, että uhrin ovat nimenomaan naisia ja tekijät
ovat nimenomaan miehiä. (H1)*

*Se turhauttaa ihmisiä, että tää nähdään erityisesti naisten ongelmana, mitä se
paljolti onkin mutta sitten kuitenkin ihan riittävästi on miehiäkin uhreina. (H3)*

Asiakkaiden lähisuhteissaan sekä kodin ulkopuolella kokemasta väkivallasta aiheutuneet fyysi-
set vammat, joita palveluun hakeutuneilla miehillä on esiintynyt ovat vaihdelleet lievistä hy-
vinkin vakaviin. Fyysiset vammat ovat miehiin kohdistuvan väkivallan ulospäin näkyvä ja sel-
keimmin mitattavissa oleva osa.

*Pienistä naarmuista keuhkon puhkeamiseen ja pahoihin kallovammoihin ja kaik-
kea siltä väliltä on niinkun fyysiset seuraukset. Mut sit taas ne seuraukset mi-
näkuvaan, itsetuntoon on yleensä, varsinkin parisuhdeväkivallassa, ne on todella
isoja. (H5)*

Väkivaltatyöntekijöille miehiin kohdistunut henkinen väkivalta näyttäytyy usein parisuhteeseen liittyvinä erimielisyyksinä, joita ei ole onnistuttu selvittämään, eikä ole pystytty eroamaan. Lyömättömän Linjan asiakkaiden kuvauksissa on noussut esiin suhteissa ilmenneitä vihan tunteita, jotka ovat sitten alkaneet heijastua kumppaniin. Haastattelujen perusteella miesten kokema henkinen väkivalta vaikuttaa olevan jopa fyysistä väkivaltaa haitallisempaa ja aiheuttavan traumatisoitumista. Vaikutukset minäkuvaan ja itsetuntoon voivat olla suuria erityisesti, kun kyse on parisuhdeväkivallasta, vaikka fyysiset vammat jäisivätkin vähäisiksi. Miehen arimat kohdat tarkasti tuntevan ihmisen on helppoa iskeä juuri niihin. Riitely, huutaminen, tavaroilla heittäminen, päälle sylkeminen, häpäiseminen, syyllistäminen tai lasten läsnä ollessa miehen mitätöiminen tai pahoinpiteleminen on saattanut jatkua hyvinkin kauan ennen kuin ammatin piiriin on hakeuduttu.

Miehet ei, ehkä ei osaa tunnistaa sitä, sanoittaa sitä mitä se psyykinen, henkinen väkivalta on. Ei osaa sanoittaa sitä, kanavoida sitä. Tuntuu vaan jotenkin, ettei oo jees ja tuntuu pahalta, on vaikeeta ja masentuu. Ei ehkä osaa sanoittaa sitä ja kun he ei osaa sanoittaa eikä jäsentää sitä niin ei osaa sitten hakea apua.

Työntekijät ovat kohdanneet myös tilanteita, joissa asiakasta kohtaan on esitetty syytöksiä väkivaltaisuudesta tai lapseen kohdistuneesta rikoksesta. Osa syytöksistä on osoittautunut perättömiksi.

Väitteitä esiintyy säännöllisesti, se ei ole jokaviikkoista mutta se on ilmiö, joka meilläkin hyvin tunnetaan. (H3)

6.3 Haavoittuvat ryhmät ja erityinen tuen tarve

Suurin väkivaltariski kohdistuu työntekijöiden mukaan huono-osaiseen, syrjäytyneeseen, osaan väestöstä, jossa päihde- ja mielenterveysongelmat ovat yleisiä. Vaikeimmassa asemassa väkivaltaan liittyvissä ongelmissa ja myös korostuneessa riskissä jäädä palveluiden ulkopuolelle ovat moniongelmaiset ja syrjäytyneet sekä maahanmuuttajamiehet. Haavoittuvimpien ryhmien auttaminen edellyttäisi heille erikseen räätälöityjä palveluita. Haavoittuviin ryhmiin kuuluvien miesten ongelmien ollessa usein hyvin monitahoisia, niiden ratkaiseminen edellyttäisi usein eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Väkivaltaa kokeneet miehet- toimintamuodon työntekijän mukaan suurin huoli koskee niitä ihmisiä, jotka kokevat valtaosan tapahtuvasta väkivallasta, toisin sanoen juuri moniongelmaiset ja syrjäytyneet. Mielenterveys- ja päihdeongelmat sekä rikostausta ovat yleisempiä ihmisryhmissä, joissa on kasautuvaa huono-osaisuutta. Myös avunsaaminen esimerkiksi somaattisiin sairauksiin voi olla erityisen haastavaa, jos niihin suhtaudutaan mielenterveysongelmien takia psykosomaattisina oireina.

Työskenneltäessä syrjäytyneiden, päihdemaailmassa elävien ihmisten kanssa, luottamuksen rakentamiseen tarvitaan paljon enemmän aikaa ja työtä kuin yhteiskunnassa päällisin puolin hyvin pärjäävien ihmisten kanssa. Rikostyöskentelyn tiedetään yleisesti olevan eräs suurimmista riskitekijöistä väkivallan kohteeksi joutumiselle. Samaan aikaan kun juuri näihin ihmisiin kohdistuu eniten väkivaltaa, he hakevat siihen vähiten apua. Vaikeimmassa asemassa olevat ihmiset eivät myöskään aina ole helpoimpia asiakkaita. Heidän tukemisessaan järjestöillä on merkittävä rooli.

Et monet järjestöt esimerkiksi tykkää tehdä töitä niiden kanssa, ketkä eivät ole tällaisia moniongelmaisia, että on sivistynyttä keskustelua asioista. Näähän on helpompia asiakkaita silloin, kun on ehkä kyvykkäämpi keskustelemaan niistä ongelmista ja kun on enemmän luottoa tämmöseen psykoterapeuttiseen apuun tai keskusteluapuun ylipäätään. Et näe syrjäytyneet moniongelmaiset on yleensä kokeneet jo lapsesta alkaen niin tuhattomasti erilaisia viranomaiskontakteja, että niiden luotto siihen, että sieltä tulis jotain apua on aika pieni. (H5)

Väkivaltatyöntekijä ohjaa Miessakit ry:n lisäksi myös Kriminaalihuollon tukisäätiöllä ja Kalliolan settlementissa Vahvasti tukien-ryhmiä. Haastatteluissa näihin ryhmiin liittyvänä erityispiirteenä nousi esiin rikostaustaisten asiakkaiden tarve määritellä tavallista tarkemmin se, mistä ja miten keskustellaan. Asiakkaiden suhde väkivaltaan vaikuttaa tapaan, jolla aiheutta voidaan käsitellä. Keskustelun lähtökohdat ovat erilaiset, jos henkilö on kokenut itse väkivaltaa tai käyttänyt väkivaltaa impulsiivisesti tai reaktiivisesti esimerkiksi lähisuhteissaan. Väkivaltatyöntekijän asiakkaana voi olla myös henkilö, joka on käyttänyt väkivaltaa tai sen uhkaa proaktiivisesti ja harkiten työväliseen esimerkiksi velanperijänä. Väkivaltatyöntekijöiden mukaan lähisuhdeväkivaltaa koskevia erittäin rakentaviakin keskusteluja on saatu käytyä, kun ensin on rajattu se, mistä ollaan keskustelemassa.

Miessakit ry:ssä on linjattu, että asiakkaaksi hakeutuvalla henkilöllä on halutessaan mahdollisuus osallistua väkivaltaa ehkäisevään työskentelyyn myös nimettömästi. Tämä voi madaltaa kynnystä työskentelyyn osallistumiseen tilanteessa, jossa asiakkaaksi hakeutuvalla henkilöllä on rikostaustaa. Kolmannen sektorin toimijalla on mahdollisuus toimia väylänä, joka tavoittaa niitä ihmisiä, jotka eivät muuten kiinnittyisi julkisen terveydenhuollon palveluihin, mikä edellyttää omalla henkilötunnuksella asiointia jo ajan varaamisen yhteydessä. Osalla asiakkaista ongelmat ovat niin vaikeita, että tilanne saattaisi edellyttää lastensuojeluilmoituksen tekemistä mutta henkilö ei ole velvollinen kertomaan nimeään tai muita tietojaan.

Meidän työntekijöiden täytyy olla tietoisia, et millon tilanne täyttää sen, että täytyy tehdä lastensuojeluilmoitus ja heillä on siihen, heidät on siihen ohjattu ja koulutettu. (H1)

Tilanne voi työntekijän kannalta olla ongelmallinen mutta on silti hyödyllistä, että väkivaltaongelmansa työstämiseen motivoituneella ihmisellä on mahdollisuus hakea ja saada tarvitsemaansa apua.

Perheissä, joissa on väkivaltaa, suhtautuminen auttajiin saattaa olla hyvinkin varautunutta ja epäilevää. Usein epäluuloisuus korostuu erityisesti suhtautumisessa lastensuojeluun. Väkivalta-työntekijöiden asiakkaiden kuvauksissa on toistuvasti tuotu esiin kokemusta siitä, että lastensuojelussa asioihin on otettu enemmän äidin kanta ja miehen kantaan on suhtauduttu enemmänkin täydentävänä kertomuksena.

Lastensuojelua esimerkiksi pelätään ihan hirveesti, että vaikka sieltä saattais saada apua siihen kriisiytyneeseen tilanteeseen, niin ei lähdetä hakemaan apua parisuhdeväkivaltaan, perheväkivaltaan sen takia, että pelätään, että lapset huostaanotetaan. (H5)

Miessakit ry tekee yhteistyötä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa, josta voidaan ohjata soveltuvia asiakkaita osallistumaan esimerkiksi yhdyskuntapalvelun osana Lyömättömän Linjan väkivaltaa ehkäisevään työskentelyyn. Suoritettavasta työskentelyjaksosta laaditaan erillinen sopimus taapaamisaikoineen rikosseuraamuslaitoksen työntekijän kanssa. Rikosseuraamuslaitoksen ohjaamien asiakkaiden kanssa voidaan sopia tarkemmin myös ilmoituskäytännöistä. Näin toimimalla voidaan varmistaa, että henkilön osallistuminen työskentelyyn on toteutunut sovitusti. Toimintatapa on jonkin verran muuta asiakastyötä muodollisemmin säädelty.

Väkivaltatyöntekijät tekevät oman arvionsa henkilön soveltuvuudesta palvelun käyttäjäksi. Mikäli työntekijä arvioi asiakkaan soveltumattomaksi työskentelyyn, ohjauksia voidaan tehdä myös muihin tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Kyseessä voi olla esimerkiksi tilanne, jossa asiakkaan motivaation taustalla on ollut jokin muu seikka kuin väkivaltaongelman työstäminen.

*Toki ehkä joskus on havaittavissa, että ihmiset jonkinlaisesta velvollisuudentunnosta tulee ehkä käynneille ja ehkä osaltaan jonkinlaista sekundäärihyödyn tavoittelua on siinä sitten enemmän asiakkaan intressissä kuin varsinainen muu-
tostyö mutta hirveen motivoituneitakin ihmisiä sieltä on tullut. (H4)*

Miessakit ry:n vankiloissa tehtävä väkivaltatyö on nykyisin vähäistä. Siihen vaikuttaa vankilan erilainen kulttuuri ja painostus sekä väkivallanuhka, valtasuhteet, se kuka kuuluu mihinkin ja kenelle voi sanoa mitään. Vanki saattaa joutua painostuksen kohteeksi muiden vankien taholta ja siksi perua osallistumisensa väkivaltatyöhön tai muihin vankilan toimintoihin. Taustalla voi olla esimerkiksi vankiloissa tyypillinen epäily ”vasikoinnista”. Tästä syystä vankila on haastava ympäristö tehdä väkivaltatyötä ja väkivaltaongelmien työstämisen nähdään onnistuvan paremmin osana vankeusrangaistuksen suorittamisen jälkeistä tukemista.

Me pyritään olemaan niinkun apuna sellasessa tilanteessa, et kun on vapautumaan päin niin et mitä se elämä tulis pitämään niinkun sisällään täällä sen vapautumisen jälkeen. (H2)

Maahanmuuttajamiesten nähdään olevan haavoittuvassa asemassa sekä väkivallan kohteeksi joutumisen, että palveluiden ulkopuolelle jäämisen riskin suhteen. Erityisesti psyykkisen työkentelyn suhteen tarvittaisiin heille erikseen räätälöityjä palveluita. Myös asiakkaan tausta ja kulttuuri voivat vaikuttaa siihen, kenen kanssa ja millä tavalla esimerkiksi koettua väkivaltaa voidaan käsitellä. Yhä globaalimmassa Suomessa, kasvava osa väkivaltatyöntekijöiden asiakkaista on ulkomaalaisia. Toisesta kulttuurista tulevalle saattaa olla vaikeaa ajatella, että hän keskustelisi kokemastaan väkivallasta naispuolisen työntekijän kanssa. Kulttuuristen erojen huomioimisen tarve tunnetaan hyvin esimerkiksi terveydenhuollossa vähemmänkin arkaluontoisten asioiden kuin väkivaltaan liittyvien ongelmien hoitamisessa. Väkivaltatyöntekijöiden asiakkaista yksi neljäsosa on kahden kulttuurin pariskuntia. Väkivaltaa saattaa kohdistua mieheen ulkomaalaisen puolison taholta tai asiakas on itse kotoisin muualta kuin Suomesta. Väkivaltatyön auttamisen perustuessa keskusteluapuun, on yhteinen kieli välttämätön. Terapeuttisen keskusteluavun antamista tulkin avustuksella on kokeiltu Miessakeissa mutta se osoittautui toimimattomaksi ja siitä on luovuttu. Maahanmuuttajamiehiä voidaan tarvittaessa ohjata myös kulttuurisensitiiviseen Miehen linja- väkivallan katkaisuojelma-palveluun.

Suomen oloissa epätavallinen mutta ei ennenkuulumaton äärimmäinen väkivallan ilmenemismuoto on kiduttaminen. Suomessa olevien maahanmuuttajien keskuudessa on ihmisiä, jotka ovat kotimaassaan kokeneet äärimmäisen raakaa ja traumatisoivaa väkivaltaa. Kidutukselle altistettu ihminen voi olla niin vakavasti traumatisoitunut, ettei järjestyksen tarjoaman keskusteluavun keinoin ole mahdollista tarjota riittävää apua, vaikka kielitaito olisikin riittävää sen käyttämiseen. Pakolaistaustaisten kidutuksen uhrien auttamiseen on kuitenkin saatavilla apua. Helsingissä toimii tähän tarkoitukseen erikoistunut, toimintansa laajentumisen yhteydessä uudelleen nimetty Psykotraumatologian keskus.

Kaikilla ryhmillä, joihin liittyy erityispiirteitä, on haasteena saada heidän yksilölliset tarpeensa ja erityispiirteensä huomioivaa, heille soveltuvaa apua. Samat haasteet koskevat myös seksuaalivähemmistöihin kuuluvia miehiä. Miessakit ry:n palvelut on tarkoitettu tukemaan kaikkia miehiä mutta esimerkiksi seksuaalivähemmistöihin kuuluvien miesten erityispiirteitä huomioivien palveluiden osalta ohjauksia voidaan tarvittaessa tehdä myös SETA:n (Seksuaalinen tasa-vertaisuus) palveluihin.

6.4 Miesten tukeminen väkivaltatyössä

Sekä väkivaltaisesti käyttäytynyt, että väkivaltaa kokenut tarvitsevat apua. Tekijä tarvitsee apua väkivaltaisen käyttäytymisensä taustalla vaikuttavien syiden ymmärtämiseen ja

vaihtoehtoisten toimintamallien etsimiseen. Kokija tarvitsee apua väkivallasta aiheutuneiden kielteisten vaikutusten käsittelyyn ja lievittämiseen sekä siihen, ettei toista toimintamalleja, jotka johtavat samoihin ongelmiin uusissa suhteissa. Myös väkivallalle suoraan tai epäsuorasti altistunut lapsi tarvitsee apua, ettei vanhempien välisen väkivallan näkemisestä synny toimintamallia, jossa asioita voidaan ratkaista käyttämällä väkivaltaa läheistä kohtaan.

Väkivaltatyöntekijöiden työnkuvaan liittyy olennaisesti asiakkaille annettava neuvonta ja palveluohjaus. Tämä voi käsittää sosiaali- tai terveydenhuollon palveluiden tarpeen selvittämistä tai esimerkiksi tarpeen saada käytännönläheistä neuvontaa ongelmien liittyessä päihteiden käyttöön tai muuten riskialttiiseen käyttäytymiseen. Palveluohjauksen keskeisenä ajatuksena on ohjata asiakas hänen tarpeitaan ajatellen tarkoituksenmukaisen toimijan luokse. Asiakkaita voidaan ohjata ottamaan yhteyttä esimerkiksi työterveyshuoltoon tai julkiseen terveydenhuoltoon, mikäli työkyky on laskenut tai nukkuminen on riittämätöntä. Mikäli asiakkaan tarve vaikuttaa edellyttävän jatkotyöskentelyä esimerkiksi mielenterveyteen liittyvissä kysymyksissä, työntekijä voi myös tukea asiakasta kontaktin ottamisessa ja ”kynnyksen ylittämässä”. Ovi voi näin aueta psykoterapiaan ja muihin mielenterveyspalveluihin sekä lääkärille tai psykiatrilille, joilla on oikeus määrätä lääkkeitä sekä kirjoittaa lähetteitä.

Asiakkaita ohjataan väkivaltatyöhön myös muiden toimijoiden kautta. Esimerkiksi neuvolat, lastenvalvojat, yksilöpsykoterapeutit, sovittelutoiminta ja erotiöntekijät ohjaavat asiakkaita väkivaltatyöntekijöiden vastaanotoille. Palveluohjauksen tarve on asiakkailla erityisesti erotilanteissa yleistä ja suuri osa väkivaltatyöntekijöiden asiakkaista tulee palvelun piiriin Erotiöntekijöiden ohjaamina. Miessakit ry:n toimintamuotojen välillä tehdään myös sisäistä palveluohjausta.

Asiakkaat, jotka ovat käyttäneet väkivaltaa, saattavat olla ymmällään käyttäytymisensä syistä. Heidän auttamisessaan on keskeistä ymmärtää käyttäytymisen taustalla vaikuttavia syitä. Itseymmärryksen lisäämisen kautta voidaan auttaa asiakasta saamaan väkivalta tai sen uhka hallintaan sekä löytämään vaihtoehtoisia toimintatapoja tilanteisiin, jotka ovat riskissä kärjistyä väkivaltaan. Asiakkaan ja työntekijän välinen luottamus mahdollistaa melko rankkojenkin väliintulojen tekemisen liittyen asiakkaan omiin toimintatapoihin.

Väkivaltatyötä on tehty hyvin monista eri viitekehyksistä. Riippuu ihan palveluntarjoajasta, että mikä teoreettinen orientaatio siellä on taustalla. Ennen vanhaan oli aika vahvana tää feministinen paradigma mutta se näyttäis kuitenkin siltä, että nää modernimmat lähestymistavat olis tehokkaampia ja tuloksellisempia. (H4)

Väkivaltaisesti käyttäytyneitä miehiä auttavan Lyömättömän Linjan työskentelymuodoista yksilötyöskentely on yleisimmin käytetty. Asiakastapaamiset tapahtuvat kasvokkain tai ne voidaan

toteuttaa myös etäyhteydellä. Yksilötyöskentelyssä asiakastapaamisia on keskimäärin viisi kertaa. Tapaamisten määrä voi kuitenkin vaihdella yhden ja kymmenen kerran välillä riippuen asiakkaan tarpeesta. Joskus yksilötyöskentelyn tukena voidaan käyttää molempien osapuolten suostumuksella paritapaamisia, jotta asiakkaan tilannetta voidaan käsitellä myös kumppanin kokemuksen kautta. Paritapaamisia tarjotaan asiakkaille yleensä yksilötapaamisten jälkeen ja niitä voi olla keskimäärin viisi.

Lyömättömän Linjan ryhmämuotoisessa työskentelyssä perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa käsitellään luottamuksellisessa keskusteluryhmässä, jossa etsitään turvallisuutta ja väkivallattomuutta lisääviä toimintatapoja. Viikoittaisia ryhmätapaamisia on käynnissä ympärivuotisesti pois lukien kesälomat ja muut lomakaudet. Ryhmiin sitoutuu kerrallaan seitsemän miestä ja yhden jätessä pois, voidaan hänen tilalleen ottaa uusi henkilö. Ryhmän jäsenenä on mahdollista olla jopa puolitoista vuotta. Ryhmän toiminta ei ole siten strukturoitu, että tietyillä tapaamiskerroilla käsiteltäisiin tiukasti ennalta määritettyjä teemoja, vaan tilaa jätetään miesten ajankohtaisille kokemuksille. Tavoitteena on, että asiakkaat voivat puhua tärkeiksi kokemistaan ajankohtaisista aiheista sen sijaan, että keskustelu koskisi ennalta määrättyä teemaa tilanteessa, jossa asiakkaan mieltä painaa vaikkapa edellisen päivän riita.

Resurssien suhde avuntarpeeseen nousi odotetusti esiin työntekijöiden haastatteluissa. Samoin väkivaltatyön jääminen pitkälti kolmannen sektorin vastuulle väkivaltaan liittyvien ongelmien ja niihin liittyvän avuntarpeen yleisyydestä huolimatta. Tarve Lyömättömän Linjan kaltaiselle väkivaltaa käyttäneitä auttavalle palvelulle on huomattava. Avuntarvitsijoita on Lyömättömän Linjan vastaavan väkivaltatyöntekijän mukaan jatkuvasti paljon. Palvelun tarve on ollut tiedossa julkisissa sosiaali- ja terveyspalveluissa toimintamuodon perustamisesta lähtien, siis lähes 25 vuotta mutta se ei ole rakenteellisesti niiden osana.

Väkivaltatyöntekijän mukaan samaan aikaan kun turvakodeille on myönnetty lisää resursseja ja niiden määrää lisätään, väkivaltaa käyttäneitä auttavaan työhön ei ole osoitettu vastaavia resursseja. Tästä on aiheutunut tilanne, jossa väkivallan tekijöitä jää ilman palveluita, tukemisen kohdistuessa muuhun osaan perhettä. Väkivallan tehokkaassa ehkäisemisessä tuen tarpeen nähdäänkin koskevan koko perhettä.

Suomessa on tehty tosi pitkään tosi hyvää ja laadukasta lähisuhdeväkivaltatyötä miesten kanssa, et on onnistuttu auttaan näitä tekijöitä ja saatu heitä muuttamaan toimintatapojaan ja ne heijastevaikutukset läheisiinkin, ne on ollu valtavia. (H2)

Kun me ollaan tutkittu meidän toiminnan vaikutusta meidän asiakaskuntiin niin ollaan saatu erittäin hyviä tuloksia siitä, että millä tavalla väkivallan käyttö on

joko vähentynyt tai mikä tyypillisintä niin ovat päässeet kokonaan eroon siitä väkivaltaisesta käyttäytymisestä. (H1)

Väkivaltatyöntekijöiden haastatteluissa toistui Lyömättömän Linjan työskentelyyn hakeutuneita asiakkaita koskeva havainto, jonka mukaan väkivalta ei ollut pelkästään miesten naisiin kohdistamaa. Vastaanotoilla oli usein noussut esiin myös kumppanin taholta mieheen tai lapsiin kohdistuva väkivalta osana ongelmaa. Näiden havaintojen perusteella väkivaltatyöntekijät alkoivat pohtia siitä, kuinka yleistä miesten kokema väkivalta niin kotona, kuin kodin ulkopuolella on ja onko sitä huomioitu riittävästi väkivaltatyön kentässä. Asiakkaiden kuvaamien väkivaltakokemusten yleisyydestä johtuen syntyi idea hankkeelle, joka mahdollisti toiminnan selkeän kohdentamisen koetusta väkivallasta aiheutuneeseen avuntarpeeseen vastaamiseksi. Väkivaltaa kokeneiden miesten auttamiseen perustettiin erillinen toimintamuoto vuonna 2016, johon myös Lyömättömästä Linjasta voidaan tarvittaessa ohjata asiakkaita.

Miehiä, joilla oli tarvetta käsitellä kokemaansa väkivaltaa, alkoi löytyä nopeasti. Miessakit ry:n sisäinen palveluohjaus toimintamuotojen välillä edisti Väkivaltaa kokeneet miehet- toimintamuodon löytämistä. Vuonna 2019 hanke vakinaistettiin pysyväksi toimintamuodoksi ja sille myönnettiin A-luokan eli vakituisen toimintamuodon jatkuva rahoitus.

Koettu väkivalta ei kaikissa tapauksissa ole ollut asiakkaan ainoa ongelma ja tilanteet voivat olla hyvin monimutkaisia. Työskentelyn tavoitteet kohdistetaan asiakkaan tiettyihin, eniten huomiota vaativiin ongelmiin. Väkivaltaa kokeneet miehet- toimintamuodon työntekijät olivat kiinnittäneet huomiota siihen, miten asiakkaat olivat suhtautuneet kokemaansa väkivaltaan. Miehet eivät välttämättä olleet mieltäneet eri tavoin ilmentynyttä kaltoinkohteluaan lainkaan väkivallaksi.

Mies itse asettaa, meidän asiakkaat itse asettaa sen riman aika korkeelle, et mitä he pitää väkivaltana. Esimerkiksi pieni läpsiminen, tavaroiden rikkominen mitä puoliso tekee tai itsemurhalla uhkailu, voi olla, ettei mies pidä näitä väkivaltana. (H5)

Asiakkailla saattaa olla tarvetta saada ammattilaiselta tukea kokemuksensa sanoittamiseen. Erityisesti pitkään jatkunut, väkivalta on voinut alkaa vääristää asiakkaan käsitystä väkivallasta ”normaalina” osana elämää. Vastaanotoilla on keskusteltu asiakkaiden kanssa melko paljon siitä, mitkä varoitusmerkit voisivat viitata väkivaltaan kärjistyivistä ongelmista, että niitä olisi mahdollista välttää. Myös terveiden rajojen asettamisesta parisuhteessa jo sen alkuvaiheessa keskustellaan. Jos hyväksyy toiselta kaltoinkohtelua itseään tai muita kohtaan, voi rajojen asettaminen jälkikäteen olla hyvin vaikeaa. Ajankohtainen väkivalta voi myös aktivoida traumoja kaukaakin asiakkaan menneisyydestä ja työntekijöiden mukaan, usein ongelmien juurisyyt löytyvätkin kauempaa.

Kyllä mä uskon, että kaikkia näitä voidaan ehkäistä ihan keskustelun avulla. Siinä ei tarvii välttämättä pitkäaikaista terapiaa, kun niitä voidaan jo ehkäistä mutta toki väkivallan pitää loppua, että jos se väkivalta jatkuu siellä kotona niin silloin me ei ihan hirveen paljon pystytä siihen vaikuttamaan koska silloin ongelma on ja pysyy. (H5)

Väkivaltaa kokeneet miehet-toimintamuodon yksilötyöskentelyn rakenne sai nykyisen muotonsa noin vuoden kestäneen asiakastyöskentelyn jälkeen. Asiakastyön tuottaman tiedon ja kokemuksen pohjalta luotiin nykyinen viisi tapaamista käsittävä auttamismalli. Työskentelyssä yhdistyy toimintamuodon väkivaltatyöntekijöiden koulutus ja työkokemus lyhytterapiassa, traumatologiassa, seksologiassa ja mielenterveystyössä.

Keskusteltaessa erittäin sensitiivisestä aiheesta, kuten parisuhteessa koetusta väkivallasta, on tärkeää, että asiakkaalla on mahdollisuus keskustella halutessaan samaa sukupuolta olevan työntekijän kanssa. Luottamuksen ja hyvän työskentelysuhteen rakentuminen on terapiatyöskentelyn onnistumisen kannalta keskeinen elementti.

Pyritään löytämään parempi ymmärrys omiin reagoititapoihin, eli miten suhtautuu silloin kun joku alkaa painostamaan tai käyttämään väkivaltaa. Et kun pääsee kiinni siihen, miten itse reagoi tällaisissa tilanteissa, sit pystytään auttamaan sitä, että ihminen ei mene lukkoon tai myötäile liikaa vaan osaa turvata itsensä ja läheisensä. (H5)

Koettua väkivaltaa ja siitä aiheutuneita haittoja voidaan käsitellä myös ohjatuissa vertaisryhmissä, joissa työskentelymenetelmä pohjautuu kognitiiviseen käyttäytymisterapiaan. Ryhmiä järjestetään kaksi kertaa vuodessa ja puolitoista tuntia kestäviin istuntoihin kokoonnutaan kymmenen kertaa. Vertaistuki on osoittautunut toimivaksi työskentelymuodoksi.

Koko ajan tuntuis olevan helpompaa saada näitä ryhmiä kasaan. Tulee jo yhteydenottoja, että miehet lähtökohtaisesti toivois tätä vertaistukea mutta se on ollu aikasemmin kyllä tosi vaikeeta, et miehet kokee sen jotenkin, se on varmaan se tähän koettuun väkivaltaan liittyvä miehisyyden menetykseen liittyvä pelko ja häpeä ja syyllisyys mikä on estäny aikasemmin ja estää vieläkin näihin ryhmiin osallistumisen. Mut mitä me ollaan neljä ja puol vuotta tehty tätä niin koko ajan se on niinkun helpompaa. Meillä on kaks ryhmää vuodessa ja aina joutuu jättämään osan halukkaista ryhmän ulkopuolelle. (H5)

Työskentelyjakson aikana ja sen päätyttyä asiakkailla on mahdollisuus antaa toiminnasta palautetta ja puoli vuotta myöhemmin heille lähetetään linkki seurantakyselyyn.

6.5 Miesten kokemat haasteet palveluihin kiinnittymisessä

Väkivaltatyöntekijöiden haastattelut tuottivat tietoa miesten vähäisempää palveluihin kiinnittymistä selittävästä seikoista niin väkivaltatyön, kuin muunkin palvelukentän osalta. Monien miesten kynnys hakea itselleen apua väkivaltaan liittyvissä ongelmissa on edelleen korkea. Palveluihin kiinnittymistä voi vielä nykyhetkessä vaikeuttaa perinteisen miehen roolin asettama vaatimus vahvuudesta ja yksinpärjäämisestä sekä heikkouden tai avun tarvitsemisen kokeminen häpeällisenä. Kulttuuriset mallit voivat yhä vaikeuttaa miesten kiinnittymistä palveluihin ja ohjata heitä kestämaan ja ajattelemaan, että jos ei tule verta niin ei ole ongelmaa. Monet miehet ovat oppineet jo lapsuudessa, että pojat eivät itke ja myöhemmin he ovat oppineet ”ottamaan itseään niskasta kiinni” ja olemaan valittamatta. Ulospäin on opittu antamaan vaihtelua pärjävyydestä ja vahvuudesta sekä antamaan mielikuvaa, ettei apua kaivata, vielä silloinkin, kun ei enää pitäisi.

Ja sitten toinen on ehkä tämä sitten perinteisempi, joka varmasti vaikuttaa vielä monella tavalla tää tämmönen asenne siitä, ettei miehen pidä valittaa tai mennä inisemään jostain kokemastaan jutusta, ettei se ole miehekästä, ettei tietyllä tavalla kehdata hakea apua. (H1)

Ongelma korostuu, kun kyse on miesten lähisuhteessa kokemasta tai käyttämästä väkivallasta. Miehillä voi olla pelkoja leimaantumisesta koska lähisuhdeväkivalta mielletään edelleen pääasiassa naisten ongelmaksiksi. Miehillä on usein vaikeaa myöntää itselleenkin tarvitsevansa apua. Tilanteissa, joissa mies on käyttäytynyt väkivaltaisesti läheistään tai toista ihmistä kohtaan, avunhakemisen kynnyksiä voivat nostaa myös mahdollisia seurauksia koskevat pelot.

Mä näkisin ehkä keskeisimpänä haasteena sen, että kun keskusteluhoidon fokuksessa on sellainen käytös mikä on myös juridisesti rikos ja etenkin väkivallan tekijöiden kanssa niin he joutuu siinä sitten potentiaalisesti myöntämään jonkun tekemänsä rikoksen niin se usein nostaa sitä kynnyksiä lähteä käsittelemään sitä asiaa missä tavallaan joutuu tunnustamaan oman syyllisyytensä ja sen lisäksi, että se aiheuttaa häpeää niin siihen liittyy pelkoja ihan konkreettisista juridisista seurauksista, eli siitä mitä tällaisesta asiasta puhumisesta voi seurata. Uskon, että se on osaltaan syynä siihen, että väkivallan tekijät eivät aina hae apua, vaikka hyvin usein toivoisivatkin pystyvänsä toimimaan väkivallatta. (H4)

On tavallista, että ongelmiin joutuneilla asiakkailla on pelkoja lastensuojelua kohtaan. Pelko lasten huostaanottamisesta saattaa vaikeuttaa tai jopa estää miestä hakemasta apua väkivalttaongelmaan. Lyömättömän Linjan vastaavan väkivaltatyöntekijän mukaan väkivalttaongelman

työstäminen sekä yhteistyö lastensuojelun kanssa on toisiaan tukevaa ja ollut ennemminkin asiakkaiden sekä heidän läheistensä edun mukaista.

Joo on paljon ennakkoluuloja ja usein ne on niinkun aika vääriä, niinkun on näytännyt silleen tän oman asiakaskunnan kautta, et miten se yhteistyö sitten lastensuojelun kanssa on toiminu niin kyllä mun näppituntumalla niin enemmän nää miehet on niistä hyötyny, kuin että niille ois ollu niistä haittaa. (H2)

Miehet eivät myöskään välttämättä ole tietoisia mistä voisivat hakea itselleen apua tai eivät miellä palveluita itselleen tarkoitetuksi. Useiden väkivaltaa vastustavien toimijoiden palveluiden kuvataan olevan kaikkia niitä tarvitsevia varten. Samoissa palveluissa saatetaan kuitenkin korostaa naiseen ja vähemmistöihin kohdistuvan väkivallan torjumista usein mainitsematta lainkaan miehiä. Tarkasteltaessa muiden kuin erikseen sukupuolen mukaan kohdennettujen palveluiden käyttäjien sukupuolijakaumaa, palvelukentän kallistuma tulee selvästi näkyväksi. Miehet eivät kovin innokkaasti hakeudu palveluihin, jos he mieltävät, etteivät ne ole myös heitä varten tai syntyä vaikutelma, ettei myös miesten kokeman väkivallan torjumista nähdä tärkeänä.

Sosiaali- ja terveysalan henkilöstö on eriytynyt poikkeuksellisen voimakkaasti sukupuolen perusteella työntekijöiden enemmistön ollessa naisia. Tällä voi olla vaikutusta siihen, että ala on rakentunut tunnistamaan herkemmin naisten tarpeet ja myös palveluihin kiinnittyminen on siten naisille luontevampaa. Työntekijöiden saattaa myös olla vaikeaa samaistua miesten kokemuksiin ja ongelmiin. Osin tästä syystä miehet voivat mieltää erilaiset auttamispalvelut paikaksi, joissa heidät kohtaava ammattilainen on todennäköisimmin nainen ja kokee, etteivät he tule kuulluksi ja ymmärretyksi. Sukupuolten välillä on eroja viestimisen tavassa, voidaan jopa puhua erilaisesta viestintäkulttuurista. Miehet eivät usein ole yhtä harjaantuneita sanoittamaan esimerkiksi tunteitaan kuin naiset mikä voi osaltaan vaikuttaa miesten merkittävästi naisia vähäisempään terapiapalveluihin kiinnittymiseen. Osa miehistä voi myös kokea, etteivät ehkä osaa esittää omaa asiaansa oikealla tavalla.

Miehillä on naisia heikompi luottamus tällaseen keskusteluavun, että auttaako se vai ei. Miehet on vähän skeptisempiä siinä terapiapalveluiden vastaanottamisessa. Jostain syystä niihin ei niin hyvin luoteta. Kyllä mä uskon, että tässä meidän palvelurakenteessakin on aika paljon vielä tehtävää, et miehet esimerkiksi hoidattais itseään niinkun aktiivisemmin. (H5)

Lähisuhteessaan väkivaltaa kokeneella miehellä voi olla korkea kynnys hakeutua turvakotiin. Kynnystä voi edelleen nostaa huoli lasten tilanteesta. Miesten lukumäärä turvakotien asiakkaina on merkittävästi vähäisempi kuin naisten.

Vaikka turvakodit on pääasiassa naisten käytössä, suurin osa henkilökunnasta tekis ihan yhtäläillä miestenkin kanssa töitä mut jostain syystä miehet ei vaan hakeudu niihin palveluihin, et siinä on varmaan tällöinen palveluohjauksellinenkin ja markkinoinnin juttu mitä pitäis miettiä mitä tehdään väärin kun miehet ei käytä näitä jo olemassa olevia palveluita. (H5)

Miehet itse kertoo sitä, että he ajattelee, että ne on pääosin niinkun naisille ja lapsille ne turvakodit. (H5)

Aikaisemmat kielteiset kokemukset avunhakemisesta voivat johtaa auttajia koskeviin ennakoasenteisiin ja epäilyksiin vaikeuttaen miesten kiinnittymistä palveluihin. Vastaanotoilla osa asiakkaista on kuvannut väkivaltatyöntekijöille kokeneensa, että heidän ongelmaansa ei ole julkisessa terveydenhuollossa tai sosiaalitoimessa suhtauduttu vakavasti. Näissä tapauksissa asiakkaat ovat kertoneet kokeneensa, että heihin on suhtauduttu ennakoasenteellisesti väkivaltaisena, erityisesti tilanteissa, joissa molemmat osapuolet ovat syyttäneet toisiaan väkivaltaisesta käyttäytymisestä. Joissakin tapauksissa asiakkaat ovat kertoneet tehneensä useita kertoja ilmoituksen kumppanin tai puolison väkivaltaisesta käytöksestä ja kokeneensa tilanteensa vähätelyä tai sivuuttamista sekä tuoneet esiin näkemystä, jonka mukaan tämä johtuisi heidän sukupuolestaan.

Naisten tekemään, toteuttamaan väkivaltaan ei suhtauduta samalla vakavuudella kuin miesten tekemään, kun se kohdistuu johonkin perheenjäseneseen. On semmonen ajatus, että nainen ei kykenisi väkivaltaan siinä määrin missä mies ja että jos nainen kykenee siihen väkivaltaan niin haitat ei ole yhtä suuria kuin silloin jos mies sitä toteuttaa. (H5)

Vaikutelma siitä, että molempien sukupuolten kokeman väkivallan torjumista ei nähdä yhtä tärkeänä aiheuttaa epäluuloista suhtautumista auttajien tasapuolisuuteen. Miesten kynnys hakea apua väkivaltaongelmiin säilyy korkeana ja vaikeuttaa heidän kiinnittymistään myös heidän läheistensä hyvinvointia edistäviin väkivaltaa ehkäiseviin palveluihin.

6.6 Palveluihin kiinnittymistä edistäviä tekijöitä

Haasteista huolimatta myönteistä kehitystä on tapahtunut niin miehen roolin monipuolistumisessa, kuin asennoitumisessa ongelmien käsittelemiseen. Nuorempien miesten kynnys hakea apua väkivaltaan kokijana tai tekijänä on matalampi kuin vanhemmilla sukupolvilla.

Miehen rooli on muuttunut hyvin erilaiseksi viimeisten vuosikymmenien aikana. Mies voidaan nykyisin nähdä enemmän lastenkasvattajana ja perinteinen mieskuva on laajentunut huomattavasti. Käsitys perinteisestä miehestä on kuitenkin päivittynyt hitaasti nykyaikaa vastaavaksi.

Monet miehiin perinteisesti liitetyt rooliodotukset vaikuttavat yhä vahvasti ja uusia odotuksia on tullut niiden lisäksi.

Väkivaltatyöntekijöiden työkokemuksen perusteella vaikuttaa siltä, että nuorempien sukupolvien asenteissa on tapahtunut muuttumista sallivampaan suuntaan. Nuorempi ikäryhmä miehistä kokee helpommaksi ja sallitummaksi puhua ja hakea apua ongelmiinsa matalammalla kynnyksellä, eikä siihen nähdä liittyvän enää samanlaista häpeää, kuin aiemmillä sukupolvilla, joita esimerkiksi sotatrauma kosketti voimakkaammin. Ongelmien käsittelyyn suhtaudutaan hyvänä asiana, eikä sitä pidetä epämaskuliinisena, vaan ennemminkin merkinä fiksuudesta. Ongelmien käsittelyn ja avun hakemisen suhteen tilanne on nykyisillä sukupolvilla kehittynyt hyvään suuntaan sekä miesten itsensä, että auttajien osalta.

Toi pohjaa siihen omaan työkokemukseen aika pitkälti. Nuorten on helpompi puhua näistä asioista ja hakea apua myöskin, kun sitten taas vanhempien miesten. (H5)

Miesten kiinnittymistä väkivaltaa ehkäisevään työskentelyyn sekä yleisemminkin palveluihin voidaan edistää kohdentamalla niitä näkyvästi heille. Edelleen monet miehet saattavat mieltää, etteivät sinänsä sukupuolineutraalit palvelut ole myös heille tarkoitettuja.

Tarvitaan enemmän kohdennettuja palveluita. Meidän toiminta kun on käynnistynyt ja se on suoraan kohdennettu miehille, jotka on kokenut väkivaltaa, ne asiakasmäärät on koko ajan kasvussa. Meillä on kaks työntekijää väkivaltaa kokeneille miehille Suomessa ja tota, se ei ihan ole riittävä. (H5)

Kyllä Miessakeilla on vahvuus tää miesnäkökulman huomioiminen ja ehkä se osaltaan onkin syynä, miksi Miessakit on levinnyt ja lunastanut paikkansa myös väkivaltatyössä ja siellä on osattu huomioida mitkä tekijät voi muualla ehkäistä miesten avunhakemista. (H4)

Väkivaltatyöntekijöiden näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveysalalla on tapahtunut merkittävästi myönteistä kehitystä miesten näkökulman huomioimisessa. Myönteisenä kehityksenä nähtiin väkivaltailmiötä koskevan ymmärryksen ja tiedon syventyminen kehittyneemmän tilastoinnin vaikutuksesta. Miesjärjestöjen määrä on hiljalleen lisääntymässä ja miesten näkökulmaa saadaan tuotua paremmin esille niin tutkimuksessa kuin tasa-arvopolitiikassa. Myös viranomaisten koulutuksen nähtiin parantuneen.

Tässä on tapahtunut tosi paljon muutosta parempaan, että viranomaiset on paremmin koulutuneet siinä, että mitä nää tilanteet yleensä pitää sisällään. (H5)

Suomessa on kasvavasti vahvistunut sellainen politiikka, jossa ymmärretään ottaa huomioon tää väkivallan koko kirjo, eli ensinäkin kaikki osapuolet, joita väkivalta koskettaa. Siis tekijät, kokijat ja erikseen vielä lapset. Ja nyt me ollaan lähestymässä sellaista hyvää strategiaa tässä yhteiskunnassa, jossa aidosti päästään vähentämään väkivaltaa. (H1)

7 Johtopäätökset

Tässä luvussa tarkastelen opinnäytetyön tuloksia ja peilaan niitä ensisijaisesti väkivaltatyöntekijöiden haastatteluihin sekä teoreettiseen viitekehykseen. Vastaan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin kiteytetysti erillisinä alalukuina. Tutkimuskysymyksiin vastaaminen muodostaa vastauksen varsinaiseen tutkimusongelmaan, joka oli selvittää Miessakit ry:n väkivaltatyöntekijöiden näkökulmasta, miten miehiä voidaan tukea väkivallan ehkäisemisessä ja minkälaiset tekijät vaikuttavat heidän kiinnittymiseensä palveluihin.

Väkivalta erilaisissa muodoissaan on Suomessa yleinen ongelma, joka koskettaa molempia sukupuolia sekä hetero- että homoseksuaalisissa suhteissa kokijoina ja tekijöinä. Tästä syystä väkivaltatutkimuksessa tulisi huomioida molemmat sukupuolet tasavertaisesti, ettei osa väkivalta jäisi sen ulkopuolelle. (Haapasalo 2017 64, 96.) Tässä opinnäytetyössä näkökulma painottuu niihin miesten väkivaltaan liittyviin ongelmiin, joita Miessakit ry:n väkivaltatyössä yleisimmin käsitellään. Väkivaltaa ehkäisevälle työskentelylle on selkeä tarve. Haastateltujen työntekijöiden näkemys väkivallan kohdistumisesta miehiin yleisimmin julkisilla paikoilla, ja naisiin kodin sisäpuolella on linjassa teoreettisessa viitekehyksessä mainitun Danielssonin ja Näsin tutkimuksen kanssa. Poliisin tietoon tulevasta pari- ja lähisuhdeväkivallasta noin kolmasosa kohdistuu miehiin ja se on yleisin Väkivaltaa kokeneet miehet- toimintamuodon asiakkaiden avunhakemisen syy. Väkivallan torjumisen yhteiskunnallisessa strategiassa painottuu Istanbulin sopimuksen mukainen uhrien auttaminen ja tekijöiden saattaminen juridiseen vastuuseen (Kivi-vuori ym. 2018, 384 - 385). Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoa valvova asiantuntijaryhmä GREVIO on painokkaasti kehottanut Suomen viranomaisia tehostamaan sukupuolittuneisuuden näkökulman soveltamista pantaessa täytäntöön Istanbulin sopimusta. Oikeusministeriö on loka-kuussa 2020 hyväksynyt ja toimeenpannut naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman. (Naisiin kohdistuvan väkivallan... 2020.) Suomeen perustetaan lisäksi itsenäinen naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävä vuoden 2022 alussa. Väkivallan torjumisen painopiste on hiljalleen siirtymässä kohti väkivallan kaikkien osapuolten auttamista.

7.1 Väkivaltatyön asiakkuuden syitä

Miessakit ry:n väkivaltatyöntekijöiden mukaan asiakkaat hakevat tukea yleisimmin omassa lähisuhteessa käytetyn väkivallan tai sen mahdollisuutta koskevan huolen takia. Lyömätön Linja tarjoaa apua lähisuhteissaan väkivaltaisesti käyttäytyneille miehille. Osa palveluun kiinnittyvistä asiakkaista hakee apua ennakoivasti, ehkäistäkseen ongelmien kärjistymisen väkivaltaan ensimmäistäkään kertaa. Väkivaltatyöntekijöiden asiakastyössä tekemien havaintojen perusteella myös tekijöinä apua hakeneiden miesten kokema lähisuhde- sekä muu väkivalta on yleinen ongelma ja muodostaa toisen merkittävän ryhmän väkivaltatyön asiakkuuteen johtavia

syitä. Aikaisemmat tutkimukset, joihin on viitattu väkivallan tutkimusta koskevassa luvussa 4.3, tukevat väkivaltatyöntekijöiden työssään tekemiä havaintoja siitä, että väkivaltaongelmat koskettavat molempia sukupuolia. Tähänastisista lähisuheväkivaltaa koskevista tutkimuksista kattavin, PASK (Partner Abuse State of Knowledge projekti) osoitti miesten ja naisten syyllistyvän lähisuhteissaan fyysiseen ja henkiseen väkivaltaan toisiaan kohtaan lähes yhtä paljon (Collins 2019, 269.) Myös Murray & Strausin CTS (Conflict tactic scale)- menetelmällä on saatu samansuuntaisia tuloksia yli sadassa lähisuhteissa esiintyvää väkivaltaa koskevassa tutkimuksessa (Lattu 2016, 28.)

Väkivaltaa kokeneet miehet- toimintamuoto tarjoaa tukea lähisuhteissa tai kodin ulkopuolella koettuun fyysiseen ja henkiseen väkivaltaan. Toimintamuodon asiakkaista yli 90 prosentilla avunhakemisen syynä ovat lähisuhteessa koetut erilaiset väkivallan muodot. Asiakkaiden ongelmat ovat tyypillisesti jatkuneet kauan ennen ulkopuoliseen apuun turvautumista. Kähärä (2016) viittaa Duttonin (2006) tutkimukseen, jonka mukaan naiset ovat yhtä väkivaltaisia kuin miehet. Haastatteluissa tuli myös esiin, että miesten on usein vaikeaa tunnistaa ja sanoittaa kokeensa henkistä väkivaltaa ja että vieläkin esiintyy yleisesti käsitystä siitä, että vain miehet lyövät puolisoitaan. (Kähärä 2016 14, 27.)

Kolmas syy vastaanotoille hakeutumiseen ovat väkivallasta miehille aiheutuneet monimuotoiset kielteiset seuraukset ja oireet. Näitä ovat esimerkiksi pelkotilat, varuillaan oleminen, kohonnut stressitila, päätöksentekoon liittyvät vaikeudet ja oman mielenterveyden epäileminen. Asiakkaat ovat kuvanneet myös itsetunnon heikentymistä, masentuneisuutta, ahdistuneisuutta ja välttämiskäyttäytymistä. Koettu väkivalta on myös voinut vaikuttaa kielteisellä tavalla asiakkaiden kuvaan itsestään ja muista. Väkivallasta aiheutuneita haittoja on usein pyritty lääkitsemään päihteillä.

Haastatteluissa nousi toistuvasti esiin varhaisten vuorovaikutussuhteiden merkitys väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyvien ongelmien taustasyissä. Jäykän ja rangaistuksiin pohjaavan kasvatuksen tiedetään lisäävän merkittävästi riskiä väkivaltaiseen käyttäytymiseen (Jolkkonen 2015.) Myös Haapasalo (2017, 85.) näkee väkivaltaisessa kotiympäristössä kasvamisen johtavan sosiaalisen toiminnan vääristyneeseen tulkintaan ja väkivallan oikeuttamista koskeviin asenteisiin.

7.2 Miten miehiä voidaan tukea väkivallan ehkäisemisessä

Miessakit ry:n tekijöitä auttavassa väkivaltatyössä auttaminen perustui alkuvaiheessa Duluth-malliin. Haastatteluissa tuli esiin, ettei mallin mukaisessa työskentelyssä saatu aikaan juurtuvaa muutosta asiakkaina olevissa miehissä. Myös Collins (2019, 273.) on esittänyt

samansuuntaisia johtopäätöksiä Duluth- malliin perustuvien ohjelmien toimivuudesta. Väkivaltaisesti käyttäytyneitä auttavassa työskentelyssä osoittautui toimivammaksi ja tuloksellisemmaksi keskittyminen miesten itseymmärryksen lisäämiseen.

Väkivaltatyössä auttaminen perustuu luottamukselliseen, mieserityiseen psykososiaaliseen tukemiseen ja terapiapalveluihin. Asiakkaaksi hakeutuneet väkivaltaisesti käyttäytyneet miehet saattavat usein olla ymmällään käyttäytymisensä taustalla vaikuttavista syistä. Oman toiminnan ja reaktioiden sekä väkivallan taustalla vaikuttavia tekijöitä koskevan ymmärryksen lisääminen on keskeistä autettaessa asiakasta saamaan väkivalta tai sen uhka hallintaan ja löytämään vaihtoehtoisia toimintatapoja. Lyömättömässä Linjassa työskentelymuotoina ovat yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelymuodot. Väkivaltatyöhön osallistuneita asiakkaita on onnistuttu auttamaan väkivaltaisen käyttäytymisen vähentämisessä tai lopettamisessa kokonaan. Väkivaltaa käyttäneiden miesten auttaminen on tehokas keino myös heidän läheistensä turvallisuuden lisäämiseen. Työntekijä arvioi palvelun soveltuvuuden asiakkaalle. Kaikissa tapauksissa terapiatyöskentely ei ole ollut asiakkaan tarpeisiin parhaiten soveltuva työskentelymuoto.

Väkivaltaa kokeneet miehet- toimintamuodon asiakkaat ovat kuvanneet henkisen väkivallan olevan jopa fyysistä väkivaltaa vahingoittavampaa ja aiheuttavan traumatisoitumista. Miehet eivät aina ole tunnistaneeet kokemaansa väkivaltaa tai osanneet sanoittaa kokemustaan. Väkivaltaa kokeneita miehiä voidaan auttaa käsittelemään ja lievittämään kielteisiä vaikutuksia kuten häpeää, vihantunteita ja itsetunto-ongelmia. Kokija tarvitsee tukea myös siihen, ettei toista toimintamalleja, jotka johtavat samoihin ongelmiin uusissa suhteissa. Asiakkaita voidaan auttaa tunnistamaan minkälaiset merkit viittaavat väkivaltaan kärjistyivistä ongelmista ja usein asiakkaiden kanssa keskustellaan terveiden rajojen asettamisesta lähisuhteissa.

Ohjauksia Miessakit ry:n väkivaltatyöhön tehdään järjestön sisällä toimintamuotojen välillä mutta myös muiden toimijoiden kuten lastenvalvojien tai sovittelun kautta asiakkaan tarpeen edellyttäessä väkivaltaan liittyvien ongelmien työstämistä. Palveluohjauksen tarve on miehillä yleistä erityisesti erotilanteissa. Usein, kun asiakkaan avuntarve koskee väkivaltaan liittyviä ongelmia, väkivalta ei ole ainoa työstämistä vaativa ongelma. Mikäli esimerkiksi päihdeet ja väkivalta liittyvät toisiinsa, edellyttäisi väkivallasta eroon pääseminen myös päihdeongelman hoitamista. Työntekijät voivat antaa tässäkin asiassa palveluohjausta. Asiakkaita voidaan ohjata esimerkiksi työterveyden tai julkisten palveluiden piiriin. Työntekijä voi myös tarvittaessa tukea asiakasta kontaktin ottamisessa mielenterveyspalveluihin. Väkivallan ja mielenterveys- ja päihdeongelmien välillä on olemassa yhteys. Useimmat mielenterveysongelmat eivät lisää väkivaltariskiä. Skitsofrenia, kaksisuuntainen mielialahäiriö, vaikea masentuneisuus tai eräät persoonallisuushäiriöt taas voivat lisätä väkivallan riskiä merkittävästi (Kuuskorpi 2021, 91, 93, 94.)

7.3 Minkälaisia tekijöitä vaikuttaa miesten kynnykseen käyttää palveluita?

Väkivaltatyöntekijät ovat havainneet nuorempien sukupolvien miesten hakevan apua ongelmiinsa aikaisempaa aktiivisemmin ja varhaisemmassa vaiheessa kuin vanhemmat miehet. Kynnyksen avunhakemiseen on silti yhä korkealla ja onkin tyypillistä, että apua ongelmiin haetaan myöhään, ongelmien jatkuttua usein pitkään ja vaikeuduttua. Tähän vaikuttavat useat erilaiset tekijät. Palveluista ei välttämättä olla tietoisia tai koetaan, ettei niitä ole tarkoitettu miehiä varten. Perinteiseen miehen rooliin mielletään kuuluvan vahvuus ja yksinpärjääminen. Monet miehet ovat oppineet jo varhain antamaan mielikuvaa, ettei apua tarvita. Yksinpärjäämisen vaatimus kohdistuu edelleen paljolti tiedostamatta voimakkaasti miehiin. Heikkous koetaan yhä paljolti häpeällisenä. Perinteinen mieskuva on kuitenkin hitaasti laajenemassa esimerkiksi isyyden alueella. Kulttuuristen erojen merkitys voi entisestään korostua apua tarvitsevien maahanmuuttajamiesten keskuudessa. Sosiaali- ja terveysalalla henkilöstöstä valtaosa on naisia. Miesten ja naisten vuorovaikutuksessa olevien erojen huomiointi asettaa omat erityispiirteensä hyvän ja toimivan vuorovaikutuksen syntymiselle auttamistyössä naisten ollessa usein miehiä harjaantuneempia sanoittamaan esimerkiksi tunteitaan.

Amerikan psykologiyhdistyksen (APA 2018 3,17.) poikien ja miesten kanssa tapahtuvaa työskentelyä koskevassa ohjeessa todetaan, että aikuisten miesten haluttomuus hakea psykologista apua mielenterveysongelmiin liittyy jo lapsuudessa opittuun vahvuutta ja yksinpärjäämistä koskevaan vaatimukseen. Saman johtopäätöksen ovat tehneet myös Kekkonen, Sarlin & Pekkola Normaalialueen väkivaltaa - raportissaan. Monet miehet epäröivät avunhakemista koska ovat oppineet olemaan näyttämättä heikkoutta. Heikkouden näyttämiseen erityisesti naispuoliselle työntekijälle voi liittyä voimakastakin häpeää ja pelkoa mieheyden menettämisestä. Huoli siitä, ettei ehkä osaa esittää asiaansa kuten pitäisi, voi olla selittävänä tekijänä miesten vähäiseen terapiapalveluiden käyttöön. Aikaisemmillä kokemuksilla esimerkiksi ongelmien vähättelystä on vaikutusta halukkuuteen hakea apua uudestaan.

Palveluihin kiinnittyy etupäässä työelämässä ja yhteiskunnassa mukana olevia ihmisiä. Heikoimassa asemassa olevat ihmiset voivat yhä jäädä palveluiden ulkopuolelle. Palveluita ei joko tunneta tai kontakteja erilaisiin auttaviin tahoihin on kertynyt suuri määrä, mutta niistä ei ole koettu saadun apua.

Väkivalta on vaikea aihe käsiteltäväksi asiakkaan itsensä lisäksi myös monille ammattilaisille. Perheissä, joissa on väkivaltaa, lastensuojelua koskevat pelot ovat tavallisia ja suhtautuminen auttajiin voi olla varautunutta. Väkivaltatyöntekijöiden näkökulmasta yhteistyön lastensuojelun kanssa nähtiin ennemminkin hyödyttävänä asiakkaita ongelmien ratkaisemisessa.

Miehen roolin monipuolistuminen ja sallivampi suhtautuminen avunhakemiseen ongelmien käsittelemisessä on vaikuttanut myönteisesti miesten palveluihin kiinnittymiseen. Yksinpärjäämisen vaatimus ei enää yhtä vahvasti vaikuta nuorempien sukupolvien keskuudessa kuin vanhemmilla miehillä. Lisäksi sosiaali- ja terveysalalla on tapahtunut merkittävästi myönteistä kehitystä miesten näkökulman huomioimisessa.

8 Pohdinta

Opinnäytetyöprosessi käynnistyi opintoihin kuuluvan syventävän harjoittelun aikana. Perehtyessäni opinnäytetyön aiheeseen huomasin kuinka laajasta ja vähäiselle huomiolle jääneestä ongelmasta on kysymys. Opinnäytetyön vaatima työmäärä ja ajallinen panostus ansiotyön ohella osoittautui odotettua suuremmaksi. Koronaepidemiasta aiheutuneet rajoitukset estivät sekä kampusten, että julkisten kirjastojen käyttämisen. Tiedonhankinta sähköisistä lähteistä oli toki edelleen mahdollista.

Väkivaltatyöllä on onnistuttu saavuttamaan hyviä tuloksia inhimillisen kärsimyksen vähentämisen lisäksi myös epäsuorien taloudellisten ja sosiaalisten haittojen lievenemisenä. Siksi väkivaltatyön edelleen kehittäminen ja resurssien turvaaminen on tärkeää. Miesten itsensä tietoisuutta palveluista ja niihin hakeutumisesta tulisi aktiivisesti ja järjestelmällisesti lisätä. Ongelmat olisivat usein helpommin ratkaistavissa, jos niihin haettaisiin apua merkittävästi nykyistä aikaisemmassa vaiheessa.

Sukupuolierityisiä miehille kohdennettuja palveluita tarvitaan lisää. Mieserityisten palveluiden ja ammattilaisten osaamisen kehittämiseksi on ilmeinen tarve palvelukentässä ja sosiaalialan koulutuksessa. Oma kokemukseni sosiaalialan ammattikorkeakouluopinnoista tukee havaintoa mieserityisen näkökulman ohuudesta tai puuttumisesta kokonaan. Sukupuolen merkitystä ei tulisi ohittaa suunniteltaessa palveluita. Aivan samoista syistä, jotka edellyttävät nais erityisiä palveluita, tarvitaan vastaavasti mieserityisiä palveluita. Näin on erityisesti sosiaali- ja terveysalalla, joka on kaikista aloista voimakkaimmin sukupuolen suhteen eriytynyt.

Varhaisen tuen ja matalan kynnyksen miehille kohdennetuille mielenterveyspalveluille on huomattavan suuri tarve. Tällä hetkellä liian monet miehet saavat ensimmäisen kerran apua mielenterveysongelmiinsa vankilassa. Asiakkaiden ongelmat voivat olla niin monisyisiä, että niiden ratkaiseminen voi edellyttää auttavien tahojen moniammatillista yhteistyötä eikä yksittäinen järjestötoimija voi välttämättä yksin tarjota riittävää tukea. Sukupuolineutraaleissa auttavissa palveluissa olisi tarpeellista kiinnittää huomiota siihen, että myös miesten osuutta palvelun käyttäjistä saataisiin lisättyä. Miesten tukeminen väkivallan ehkäisemisessä hyödyttää heidän läheistensä lisäksi laajemminkin yhteiskuntaa.

Monet miehet ovat väsyneitä vanhentuneeseen sukupuolirooliin, jossa miehekkyyys yhdistetään yhä liian usein väkivaltaan. Tunnetaitojen niukkuus periytyy sukupolvelta toiselle ja altistaa väkivallan käytölle lähisuhteissa. Myös lasten kasvatusta tarvitsee uudistamista, vaikka nykyisin ollaan jo menossa parempaan suuntaan. Tunnekasvatuksen huomioimisella jo

varhaiskasvatuksessa ja koulussa voidaan edistää väkivaltaisen käyttäytymisen vähenemistä tulevaisuuden aikuisten välillä.

Lähteet

Painetut

Collins, W. 2019. The empathy gap. Male disadvantages and the mechanisms of their neglect. lpspublishing.wordpress.com

Haapasalo, J. 2017. Kriminaalipsykologia. 2. uudistettu painos. Juva: PS-kustannus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2016. Tutki ja kirjoita. 21. painos. Helsinki: Tammi.

Jokinen, A. (toim.) 2012. Mieskysymys. Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka. Tampere: Tampereen yliopistopaino - Juvenes Print

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas - Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 202. Suomen yliopistopaino Oy -Juvenes print.

Kivivuori, J., Aaltonen, M., Näsi, M., Suonpää, K. & Danielsson, P. 2018. Kriminologia - Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa

Kuhanen, C., Oittinen, P., Kanerva, A., Seuri, T. & Schubert, C. (toim.) 2013. Mielenterveyshoitotyö. 3 uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Kuuskorpi, T. 2021. Pahat mielessä - Tieteen näkökulmia pahuuteen. Viro: Printon.

Laine, M. 2014. Kriminologia ja rankaisun sosiologia. Acta Poenologica 1/2014 2., uudistetun laitoksen 2. painos. Helsinki: Tietosanoma.

Lauerma, H. 2015. Usko, toivo ja huijaus - Rohkaisusta johdattelun kautta psykoterroriin. 2. uudistettu painos. Tallinna: Duodecim

Lauerma, H. 2014. Hyvän kääntöpuoli. Helsinki: WSOY.

Lidman, S. 2015. Väkivaltakulttuurin perintö. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Lönqvist, J., Henriksson, M., Marttunen, M. & Partonen, T. (toim.) 2019 Psykiatria. 12.-13., uudistettu painos. Helsinki: Duodecim.

Pruuki, H. & Ketola-Huttunen, T. 2018. Vihainen nainen - Hyvä, paha aggressio. 2. painos. Helsinki: Kirjapaja

Sandström, M. 2010. Psykye ja aivotoiminta - Neurofysiologinen näkökulma. Helsinki: WSOYpro

Santtila, P., Weizmann-Henelius, G. (toim.) 2008. Oikeuspsykologia. Porvoo: WS Bookwell

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Valli, R. 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. 5. uudistettu ja täydennetty painos. Keuruu: PS-kustannus.

Sähköiset

American Psychological Association. APA Guidelines for psychological practice with boys and men 2018. Viitattu 20.10.2021. <https://www.apa.org/about/policy/boys-men-practice-guidelines.pdf>

Danielsson, P., Näsi, M. 2020. Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2019 - Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Katsauksia 43/2020. Viitattu 9.10.2021 https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/319010/Katsauksia_43_Danielsson_N%c3%a4si_2020.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Esitutkintalaki. 805/2017. Viitattu 20.7.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110805>

Flinck, A. 2006. Parisuhdeväkivalta naisen ja miehen kokemana - Rikottu lemменmarja. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 29.9.2020. <http://urn.fi/urn:isbn:951-44-6709-4>

Heiskanen M. & Ruuskanen E. 2010. Tuhansien iskujen maa - Miesten kokema väkivalta Suomessa. (Heuni) Julkaisusarja No 66 Verkkojulkaisu: http://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/reports/6KHnLcUwR/Full_report_66.pdf.

Jolkkonen, P. 23.3.2015. Väkivallasta ja sen hallinnasta lähisuhteissa. Juhlavuoden artikkelisarja. Miessakit ry. Viitattu 11.10.2021. <https://www.miessakit.fi/2015/03/23/vakivallasta-ja-sen-hallinnasta-lahisuhteissa/>

Kekkonen, J., Sarlin, T., & Pekkola, J. Normaalaa väkivaltaa - Miehet katuväkivallan kokijoina. Miessakit ry:n raportteja 2020:1 Viitattu 8.10.2021. <https://www.miessakit.fi/wp-content/uploads/2021/02/Normaalaa-vakivaltaa-raportti-digi.pdf>

Kähärä, N. 2016. Miesten kokema väkivalta heterosuhteessa. Pro Gradu Sosiaalityö. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Jyväskylän yliopisto.

Laine, M. 2014. Tiedettä vai ideologiaa? Viitattu 2.10.2020. <https://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste32014/tiedettavaiideologiaa.html>

Laki eräiden naisjärjestöjen valtionavusta. 663/2007. Viitattu 20.7.2020 <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070663>

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983. Viitattu 9.10.2021 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>

Lastensuojelulaki 417/2007. Viitattu 20.7.2020 <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Lattu, E. 2016. Naisten tekemä väkivalta. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 20.8.2020. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/99101/978-952-03-0138-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Miesjärjestöjen keskusliitto. 2016. Vain naisjärjestöt voivat saada valtionapua. Viitattu 30.9.2020. https://asiakas.kotisivukone.com/files/miesjarjestojenkeskusliitto.kotisivukone.com/MJKL_Lehdistotiedote_10.3.2016.pdf
https://asiakas.kotisivukone.com/files/miesjarjestojenkeskusliitto.kotisivukone.com/MJKL_Lehdistotiedote_10.3.2016.pdf

Miessakit ry 2020. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikoslain muuttamisesta (VN/18059/2020) Viitattu 29.9.2020. <https://www.lausuntopalvelu.fi/Fl/Proposal/Participation?proposalId=052613ed-cbc0-40b1-954d-9e0226b4dad2>

Miessakit ry. 2021. Missio ja arvot. Viitattu 2.10.2021. <https://www.miessakit.fi/miessakit-ry/missio-ja-arvot/>

Naisenväkivalta.fi 2017. Nainen väkivallan tekijänä parisuhteessa. Viitattu 9.11.2021.
<https://www.naisenvakivalta.fi/nainen-vakivallan-tekijana-parisuhteessa/>

Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma vuosille 2020-2023. Oikeusministeriön julkaisuja, mietintöjä ja lausuntoja 2020:15. OM. Viitattu 24.10.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162499/OM_2020_15_ML.pdf?sequence=1

Naisjärjestöjen keskusliitto. Toimintakertomus 2020. Viitattu 25.9.2021. <https://naisjarjestot.fi/wp-content/uploads/2021/03/TOIMINTAKERTOMUS-2020-VALMIS.pdf>

Peitsalo, P., Pekkola, J. & Sarlin, T. 2017. Vaiettu väkivalta - Miesten kokema väkivalta sekä mahdollisuus avun hakemiseen ja saamiseen. Miessakit ry:n raportteja 2017:1 Viitattu 29.9.2020. https://www.miessakit.fi/wp-content/uploads/2019/09/Vaiettu-va%CC%88ki-valta_print.pdf

Poliisi. 2018. POL-2018-41886. Rikoksen uhrin ohjaaminen ja rikosasioiden sovittelu. Viitattu 29.9.2020. https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/76792_Rikoksen_uhrin_ohjaaminen_ja_rikosasioiden_sovittelu_ohje_kopio.pdf?a366923d9aa4d788

Psychology today. 2005. Not-so-Accidental Pregnancies. Viitattu 30.9.2020.
<https://www.psychologytoday.com/intl/articles/200509/not-so-accidental-pregnancies>

Rikoslaki 39/1889. Viitattu 20.7.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L21>

Rikosuhripäivystys. 2016. Poikien ja miesten kokema seksuaalinen väkivalta. Viitattu 11.10.2021 <https://www.riku.fi/rikosuhripaivystys/riku-lehti/riku-lehti-1-2016/poikien-ja-miesten-kokema-seksuaalinen-vakivalta/>

Rikosuhripäivystys. 2020. Rikosuhripäivystyksen asiakasmäärissä 27 prosentin kasvu vuonna 2019. Viitattu 30.9.2020 <https://www.riku.fi/rikosuhripaivystyksen-asiakasmaarissa-27-prosentin-kasvu-vuonna-2019/?fbclid=IwAR3j72F88NjTozZvgLm-EG45JA5XOoH-CEyU4bWsGI8v7N378MQIQ1D3Qyk>

Suomen perustuslaki (731/1999). Viitattu 20.7.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Suomen virallinen tilasto (SVT) 2021. Sukupuolten tasa-arvo Suomessa 2021. Verkkojulkaisu. Viitattu 25.9.2021. https://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_sts_202100_2021_23460_net.pdf

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2020. Väkivaltakäsitteiden sanasto. Työpaperi 1/2020. Viitattu 3.10.2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139150/URN_ISBN_978-952-343-211-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Liitteet

Liite 1: Teemahaastattelun kysymysrunko **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

Liite 1: Teemahaastattelun kysymysrunko

1. Onko miehiin kohdistuva väkivalta Suomessa merkittävä ongelma? Miten määrittelisit ongelman suuruuden?
2. Minkälaisia vaikutuksia väkivallasta yleensä aiheutuu, entä pahimmillaan? Mitä seuraamuksia tai haittoja voidaan koettua väkivaltaa käsittelemällä välttää tai ehkäistä?
3. Minkälaisissa tilanteissa miehet hakevat apua väkivaltaan, minkälaisista syistä avuntarve on syntynyt?
4. Liittykö miesten kokemaan väkivaltaan suhtautumiseen ajatusvääristymiä, vähättelyä tai liioittelua miesten itsensä tai ympäröivän yhteiskunnan taholta?
5. Lisääkö koettu väkivalta mahdollisuutta käyttäytyä itse väkivaltaisesti?
6. Onko miesten tärkeää voida käsitellä kokemaansa väkivaltaa ja jos on niin miksi - mitä työskentelyllä pyritään saavuttamaan?
7. Minkälaista apua yhteiskunta nykyisin tarjoaa väkivaltaa kokeneille miehille tietosi mukaan? Minkälainen auttaminen on tärkeintä ja missä on selkeimmät puutteet?
8. Miten asiakkaita voidaan auttaa välttämään väkivaltatilanteiden uusiutumista ja pyritäänkö siinä antamaan neuvontaa?
9. Ovatko nykyiset palvelut riittäviä avuntarpeeseen nähden? Ohjaavatko muut tahot asiakkaita tähän palveluun väkivaltatilanteen jälkeen - mitkä tahot?
10. Jäävätkö jotkin ryhmät avun ulkopuolelle? Mistä palvelun ulkopuolelle jäävistä ryhmistä tai miestyypeistä olet eniten huolissasi ja miten heidän kiinnittymistään palveluihin voitaisiin edistää?
11. Mistä mielestäsi johtuu miesten vähäisempi kiinnittyminen esimerkiksi terveystalviin, myös väkivaltatilanteiden jälkeen?
12. Minkälaista yhteistyötä väkivaltatyöntekijät tekevät eri viranomaisten, kuten Rikosseuraamuslaitoksen tai poliisin kanssa? Onko rikostaustaisten asiakkaiden kanssa työskentelyssä erityispiirteitä?

13. Minkälaista yhteistyötä muiden julkishallinnon tai järjestäytyneiden toimijoiden kanssa voidaan tehdä väkivallan tai sen haittojen vähentämiseksi? Entä omaisten tai läheisten?
14. Ohjaatteko asiakkaita aktiivisesti sopivamman palvelun piiriin ja jos ohjaatte, minkälaisissa tilanteissa näin tapahtuu?
15. Miten perinteinen mieskuva vaikuttaa avunhakemiseen, Salliiko ympäröivä yhteiskunta miehelle avuntarvitsijan roolin, salliiko mies itse? Onko miesten ikäryhmissä eroja tämän suhteen?
16. Minkälainen käsitys sinulla on siitä, kuuluuko miestyö nykyisin osaksi sosiaali- ja terveysalan koulutusta?
17. Minkälaiseen auttamismalliin väkivaltatyö perustuu?
18. Minkälaista osaamista, koulutusta tai asennoitumista väkivaltaa kokeneiden miesten kanssa työskentely vaatii työntekijältä?
19. Vaikuttaako avunsaamiseen tai auttajan asennoitumiseen se, jos väkivaltaa kokenut on myös käyttäytynyt väkivaltaisesti?
20. Minkälainen vaikutus työntekijän sukupuolella, kulttuurieroilla, iällä tai muulla seikalla on siihen, miten helppoa miehen on keskustella kokemastaan väkivallasta? Miten itse olet kokenut asian työssäsä - mikä on luontevaa, mikä voi olla esteenä avautumiselle?
21. Mitkä lait säätelevät toimintaanne ja miten? Onko lainsäädäntö toimivaa vai puutteellista?
22. Minkälaisia muutoksia ja kehittämistarpeita näet väkivaltatyön kentässä, miten arvioit niiden kehittyvän?